

www.yazi-yorum.net

Türk öykü ve roman yazarı, şair Sait Faik Abasıyanık... Sait Faik Abasıyanık kimdir? İşte Sait Faik Abasıyanık'ın biyografisi

Gerçek ismi Mehmet Sait'tir. Sait Faik Abasıyanık, 18 Kasım 1906'da Adapazarı'nda dünyaya geldi. Babası Mehmet Faik Bey, kereste tüccarıydı. İlköğrenimine Adapazarı'nda başlayan Abasıyanık, ortaöğrenimine İstanbul Erkek Lisesi ve Bursa Lisesi'nde devam etti. Edebiyat hayatına bu dönemde şiir ile atıldı.

İlk öyküsü İpek Mendil'i 1926 senesi yazdı. 1929 yılında Kenan Hulusi aracılığıyla "Uçurtma" isimli öyküsü Milliyet Gazetesi'nde yayımlandı. 1928 senesinde girdiği İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde iki yıl okudu ve sonra babasının isteği üzerine İsviçre'ye iktisat okumaya gitti. Sonrasında Fransa'ya geçti.

1931-1935 seneleri arasında Fransa'da kaldı. Kültürel yapısı ilginç gelen Grenoble Şehrinde uzun bir süre kalarak entellektüel çevrelere girdi. Burada sürdürdüğü düzensiz yaşam yüzünden babası kendisini geri çağırırdı ve 1935 senesinde yüksek öğrenimini yarıda bıraktı ve Türkiye'ye döndü.

Türkiye'ye geri döndükten bir süre sonra Halıcıoğlu Ermeni Yetim Mektebi'nde Türkçe öğretmenliği yaptı. Sonrasında babasının açtığı toptancı tahıl mağazasını işletmekle uğraştı fakat başarılı olamadı. II. Dünya Savaşı yıllarında "Haber" isimli gazetede adliye muhabirliği yaptı. Bu dönemden sonra yalnızca yazı işleriyle uğraşmaya karar verdi. 1936 yılında ilk kitabı "Semaver" yayımlandı.

1939 senesinde babasının ölümü üzerine yazmayı bıraktı ve maddi güçlük çeken annesiyle birlikte Burgazada'daki evinde yaşamaya başladı. Türkiye'de siyasi rejimin yazarlara baskısının ağır olduğu bir dönemde, 1940 senesinde "Şahmerdan" isimli kitabını yayımladı. Bu kitapta bulunan bir öykü yüzünden Sıkıyönetim Mahkemesi'nce yargılandı. Baraatine kadar "Medar-ı Muaşeret Motoru" isimli kitabı da toplatıldı. 1946 senesinde kendisine siroz teşhisi konulana kadar yazmaya devam etti. Sonra yazmaya yeniden başladı.

Adadaki yaşamında, balıkçılık ve ada halkıyla yakından ilgilenmiş sonrasında bunları hikayelerine konu etmiştir.

Bu küskünlüğü uzun sürmemiş, yazı hayatına tekrar dönüş yaptığı kitabında 'Haritada Bir Nokta ' adlı hikayesinin sonunda : 'Söz vermiştim kendi kendime : Yazı bile yazmıyacaktım. .Yazı yazmak da bir hırstan başka ne idi? Burada namuslu insanlar arasında sakın ölümü bekleyecektim.Hırs , hiddet neyime gerekti? Yapamadım. Koştum tütüncüye kağıt , kalem aldım. Oturdum. Adanın تنها yollarında gezerken canım sıkılırsa küçük değnekler yontmak için cebimde taşıdığım çakımı çıkardım . Kalemı yonttum. Yonttuktan sonra tuttum öptüm. Yazmasam deli olacaktım.' Böylece yazı hayatına tekra dönen yazar , 'Lüzumsuz Adam' adlı kitabını ancak 1948 yılında yayımlandı.Bundan sonra verimli bir yazı hayatı başladı Sait Faik için.Ve tekrar İstanbul'a döndü.Günlerini Beyoğlu'nda geçiriyordu.Bu semtin en şüpheli batakhanelerine gece yarıları bile girmekten çekinmezdi.Mavi gözlü bir balık gibi İstiklal caddesinde aşağı yukarı dolaşır,söyleneleri dinler, onlardan bir şeyler çıkarmaya çalışır, insanları incelerdi. Aşık olur, evlenme düşleri kurardı.Bunu yazılarında şöyle belirtmiştir: 'Saçım tek tük, sakalım ağardı.Fakat her zaman pencere önlerinde bir hayal bekledim.Ne kadar hakikat oldularsa , şimdi bütün hepsi o kadar hayaldir.' Gecelerini Bulgar çarşısındaki apartmanında geçirirdi. Yakın dostlarını candan severdi.Kini yirmidört saat sonra eski zaman havuzları gibi durulurdu.Çocuk gibi küserdi. Konuşması küfürlü idi.Böyle olduğu halde kibardı.Hikayelerini güç yazardı. Uzun uzun dolaşır , görür sonra bir yere kapanır,dolmuş bir akümülatör gibi boşalırirdi. Bazen kalemı kağıdı cebine sokar, Burgaz'daki çamlığa giderdi.Orada tabiatla baş başa, aklıma geleni yazardı. Çok kere de evde geç vakitlere kadar çalışırdı.Hikayelerinin çoğunu sarı yapraklı bir okul defterine kurşun kalemle yazmıştır. Sait Faik, 1944 yılında tanısı konulan siroz hastalığı nedeniyle sıkıntılar ve krizler yaşıyordu. Ölüm korkusu , hikayelerine de yansımıştı.İyileşeceğine bir türlü inanmıyor, bu duygu en küçük hareketinden, en neşeli kahkahasına kadar yansıyordu.Alın kırıksıklıklarla dolmuş, zaten seyrek olan saçları iyiden iyiye beyazlamıştı.Dudakları bütün lezzetlere susamış, mavi gözleri çocuk gözleri gibi temiz görünmeğe başlamıştı. Ölüm korkusu duyduğu günlerde ters,patavatsız bir insan olur, hırsından tırnaklarını yerdi.İçindeki yaşama hırsı, yaşama isteği kaybolmamıştı.Hişt ! Hişt! Adlı hikayesinde yaşamın bilinmeyen sırları hakkındaki düşüncelerini şöyle yansıtmıştır: 'Nereden gelirse gelsin , dağlardan,kuşlardan,denizden , insandan, hayvandan , ottan , böcekten ,çiçekten. Gelsin de nereden gelirse gelsin!...Bir hişt hişt sesi gelmedi mi fena.Geldikten sonra yaşasın çiçekler , böcekler, insanoğulları...Hişt hişt Hişt. Hişt hişt. Hişt hişt' 1953 yılında Amerika Birleşik Devletlerindeki Mark Twain derneği , modern edebiyata yaptığı hizmetlerden dolayı Sait faik'e onur ödülü vermiştir. Yaşamının sonlarına yaklaşırken, çok sevdiği İstanbul'u da sevmez olmuş, adada annesinin hastalığı ile ilgili gösterdiği özenden de uzaklaşınca , hayata bağlılığı bütün yazılarında görülen Sait Faik ne yazık ki çok korktuğu sondan kurtulamamış, 10 Mayısı 11 Mayısı bağlayan gece 02:35 de ölmüştür.Ölümünden sonra annesi 'Sait Faik Hikaye Ödülü' kurmuştur. Annesinin ölümünden sonra da Darüşşafaka Derneği, bu ödülü halen devam ettirmektedir.

Öykücülüğü üzerine Sait Faik gibi bir yazar ve eserleri üzerine yapılmış pek çok değerlendirme var kuşkusuz. Bu değerlendirmeler içinde Tahir Alangu'nun "Cumhuriyetten Sonra Hikaye ve Roman" çalışmasında yer alan Sait Faik bölümü, -hem yazarın etkilerinin hala sıcaklığını koruyor olması, hem de Alangu'nun titizliği açısından başarılılarından bir tanesi. Yazının geri kalan bölümünü onun çalışmasından alıntılarla sürdürürken, Sait Faik'i tanıtmamın yanı sıra, Tahir Alangu'nun eleştiri tarzını da hatırlatmayı amaçladım. "Düşünce ve duygularını, hele kendi kurallarını getiren yeni bir sanatçı olarak başıboş ve özgür yaşama tutkularını anlamayan, buna karşı olan bir çevrede yetişti. Ancak on beş yıl çabaladıktan sonra kendini bu topluma bir parça kabul ettiren, küçük bir üne sahip olabilen Sait Faik'in, aile çevresinden başlayarak yaşadığı öteki çevrelerle tam ve düzenli, doyurucu ve destekleyici bir anlaşma içinde olduğu söylenemez. İlk hikayelerinden başlayarak bütün eserlerinin, artistçe kendi uslubunda bir yaşamayı yadırgayanlarla çatışmalarının aynası olduğu görülür. Bu tür bir çatışmanın olmadığı yerde de, çağının sanatını ve yerleşmiş sanat ölçülerini aşan bir yeni ve güçlü sanat eserinin yeşermeyeceği de açıktır. Böylece onda, edebiyatı, özentilerden, romantik ucuzluklardan kurtarmak, bir başka kata yükseltmek isteyen bir davranışın varlığı daha ilk adımlarından belli olmaktadır. Sait Faik, hikayeyi "edebiyat yapanların" elinden kurtarmaya gelmiştir. Onun ilk hikayelerinden başlayıp gerçeklerden düşlere doğru yürüyen anlatışındaki zaman zaman değişen kuruluş denkleminin, ölümüne yakın yıllarda tamamiyle değişeceğini, gerçeğin allegoriler, gerçeküstü unsurlarla kapatılacağını göreceğiz. Git gide gerçekten; küçük adamlar kalabalığının yaşadığı hayattan koparak, yalnızlığın vahşiliğine, "kavun acısı yalnızlık"ın dehşet verici bunaltılarına, yaklaşan ölümün ezici gölgeleri arasına karşıp yürüyüşünü, yine hikayelerinin aynasından seyredeceğiz. Hayatı ve eserlerinin iç içe oluşu, onun sanat anlayışının olduğu kadar, ancak çok iyi bildiği konuları ve hayatları anlatmak istemesinin de bir sonucuydu. Düşünce ve sanata karşı alabildiğince kayıtsız, sağır bir çevrede, dış çatışmalarla bezgin, içe dönük ve kavgacı, umutla umutsuzluk arasında, kaybettiklerini kenar mahalleler, köprü altları, balıkçılar ve küçük insanların yaşamlarına katılarak bulmak istedi. İlk hikayelerinde olayları toplumcu bir açıdan gözlemeye çalıştığı, gözlemci bir gerçekçiliğe yöneldiği görülür. Bu yıllarda, "Vakit gazetesi" çevresindeki yazarlar arasında tutulan, toplum çatışmalarını anlatan hikayeleri ile "küçük adamın günlük yaşayışını" ele almaya başladı. Eskilerin kenarda köşede unuttukları, kimselerin varlığından haberdar olmadıkları "küçük adam"ı edebiyatımıza getiren o olmadıysa bile, yerleştiren, bilinmeyen yönlerini gösteren, bir moda haline getiren, en güzel hikayelerini yazan o olmuştur. Ona göre, asıl hikaye çekişmeler ve çatışmaların yaşam ve geçim kavgası ile ilgili olan yanında değil, onun ötesinde kalan yaşama sevincinde, halkın hayatında sürekli olarak giden, direnmeyi güzel ve umutlu bir hale getiren paylaşılmış sevgidir. Sait Faik, yeni, kendine has, büyük şehrin aylaklarına yönelmiş hikayelerine, onu yavaş yavaş ölüme götürecek bir hastalığın teşhisi ile birlikte başladı. Ölüm korkusunun, onu, hikayede bir anlamda yaşama ve yazma tutkusu içinde herşeyi unutmağa, belki de ardında yaşayacak bir varlık bırakma endişelerine götürdüğünü, sonunda sıtmalı bir yazma devresine girdiğini görüyoruz. Ayrı din, millet, zümlere bağlı insanlar ve mesleklerin ayırıcı çizgilerinin ötesindeki ortak vasıflara yönelerek, İstanbul'un beşeri bütünlüğünü veren mozayik ayrıntıları arasına iyice karışıp gömülerek, 1946-1954 yılları arasındaki sekiz yıl içinde ölümü bekleyişin sıkıntılarını avutmuştur. Hikayede hayatı, hayatta süreli ve düşlü hikayeleri yaşaması birbirinden ayıramıyacak denli içe içe geçmiştir.

Sait Faik, kuruluşuna katılmadığı bir dünyanın kendine uymazlığı yüzünden dışa düşmüştü. İçinde yaşadığı toplum o süre içinde, Osmanlı yaşama uslubundan kopuşunu çabuklaştırmış, yeni bir yaşama düzeni ise "yeni insanı" destekleyecek ölçüde gelişmemişti. İnsan yenileşmesi başka yenileşmelerle orantılı olmadığından, yaşam bir yerde kuruyuvermişti. Sanata, bilime, devrimlere yönelen kuşaklar, kurulu düzenin çıkarıcı tersliği karşısında bocaladılar. Devrimlerin duraklayışı, devletin aydın ve sanatçı kuşaklardan koruyucu ve yol açıcı desteğini kesişi de, bu yeni edebiyat öncülerini toplumdaki koparı, yabancılaştırdı. Sanatçıları çoğu, eski uygarlık düzenini yitiren, yenisini kuramayan düzensizliğin kargaşası içinde, evrime değil, yokluğa düştüler. Sait Faik'in arkadaşlarının çoğunun başına gelen budur. Sait Faik'in hayat dramı, onu yokluğun da, evrimin de karşısında kalıp direnmeye zorladı. Onun son hikayelerinde "gerçeküstücülüğe yönelik özellikler bulanlar oldu. Onda düşünceden, bilinçli seçmeden gelen bir gerçeküstücülük değil, yukarıdaki şartlara göre ve o anlamda bir "gerçeği örtme", yaşadığı dramı ifade etme sözkonusudur. Onun eserlerinde bir çağın bütün anlamı, kendi kuşağının düşünce ve davranış çıkmazlarının zengin bir tasviri vardır. Bu eserlerde yalnız Sait Faik'in değil, kargaşanın ortasında bırakılmış kuşakların dramı da anlatılmıştır".

ESERLERİ: Hikaye ve röportaj : SEMAVER(1936), SARNIÇ (1939), ŞAHMERDAN (1940), LÜZUMSUZ ADAM (1948) MAHALLE KAHVESİ(1950), HAVADA BULUT(1951), KUMpanyA (1951), HAVUZ BAŞI (1951), SON KUŞLAR (1952), ALEMDAĞ'DA VAR BİR YILAN (1954), AZ ŞEKERLİ (1954), TÜNELDEKİ ÇOCUK(ÖYKÜLER/RÖPORTAJLAR -1955), MAHKEME KAPISI (ÖYKÜLER / RÖPORTAJLAR-1956) Romanları: MEDAR-I MAİŞET RAPORU (BİR TAKIM İNSANLAR-1944), KAYIP ARANIYOR (1953), Şiir Kitabı: ŞİMDİ SEVİŞME VAKTİ(1953) Çeviri Kitabı: YAŞAMAK HIRSI (George Simenon 'dan) Derlemeler: BALIKÇININ ÖLÜMÜ /YAŞASIN EDEBİYAT (1977- Der. M.Uyguner) AÇIK HAVA OTELİ / Konuşmalar-mektuplar (1980- Der.- M. Uyguner) MÜTHİŞ BİR TREN (1981-Der.-M.Uyguner) SEVGİLİYE MEKTUPLAR (1987- Der. M.Uyguner) BİTMEMİŞ SENFONİ (1989- Der. M. Uyguner) KAYNAKÇA: Sait Faik Abasıyanık – Hayatı Sanatı Eserleri (Varlık Yayınları) Tahir Alangu- Cumhuriyetten Sonra Hikaye ve Roman

Adımın düşünüyör... Anlatılmaz ki sözle;
Bin bir ateşten dilli yanginken sönüyörüm...
Bir harabe yüzüyle, balmumundan bir gözle,
Sarımsık caddelerden evime dönüyörüm.

Düşmüş yanına eli, bir tutam buğday gibi.
Bir çocuk uyuyordu işportanın başında;
Avizeler yakıyor caddeler saray gibi;
Bir anne dizi hali kaldırımın taşında.

İçimden: "ört!" dediler, örtüverdim üstünü
Bir çuval parçasının çıplağı belirince.
Vuruyor fenerlere şimdi, ağaran günü,
Ne gece... Ne canından bıkmış, hiddetli gece...

Son ışıkla, bitiyor gözümde sivilceler
Şimdi dövüşüyoruz, gecelerle, taş taş...
Hasreti sabahımın ak başında geceler;
Evime dönüyörüm, rüzgârla baş başa...

Köprüden camiye, son canımla kavuştum;
Bakın, başım düşüyor, kapadım gözlerimi.
Sert taşlara can veren sanatkârla buluştum;
Geceler hak ediyor mermerleşen derimi...

Dur! Durdu... O gürültü kaçıyor son paramla.
İşlek bir cadde gibi sabahla sönüyörüm,
Kapanmayan gözümle, kapanmayan yarım,la,
Kızaran caddelerden evime dönüyörüm.

TARLABAŞI'NDA BİR DİLAN

Vay lele'ler... Boğuk sesli bir kadının söylediği yakıcı bir uzun hava sokağa düşen... Dilan küf kokulu odada yalnız, ayna karşısında Dilan yabancı, pencerenin kıyısında mahzun, kapı önlerinde oturan Mardin kokulu kızlardan biri Dilan. Kaç yıl sonra şehrin ortasında hâlâ şehre uzak, hâlâ Dargeçit'te Dilan.

Tarlabası... Sakızağacı yokuşundan kopan Senegal karası hızlı zenciler... Ne zamandır iş tutmayan yaşlı, üzgün bir ibne; adres soranlara alesta... Elinde çakısıyla bir çocuk dalgın... Tinerici tayfası ve geceyi mekan tutan paryalar... yani ötekiler. Ahşap tornacı udların uzun boyunlarına, biri diğerinden bir milim farklı olmayan akord burguları biçmekte. İşinin ehli. Buralı değil, Cideli, ne ki ötekilerden değil o. Parasını aslanlar gibi kazanıyor, ev bark tamam, şıkır yani. Eskiden otel olan binanın alt katında dükkânı. Otel zamanında Fransızlar işletiyorlarmış, sonra rumların eline geçmiş. Burgucu çoktan öğrenmiş şehrin raconlarını, bütün yollarını şehrin. Şimdi ne fransızlardan ne rumlardan eser yok. Şimdi çeteler işletiyor her şeyi. Her şeyde rant arıyor. Sarı bir kedi uzanmış eşige.

Sonuncu cinayet evvelki gece işlendi.

Yüksek tavanlı taşlığın ortasındaki, oymalı tirabzanlarıyla yukarıya çıkan ikiz merdiven ikiyüzyıllık; bütün ayakseslerini içmiş. Geniş odaların çift kanatlı pencerelerindeki camların çoğu kırık, tavan işlemelerinin varaklarıysa kimbilir ne zaman dökülmüş, güller solgun, yapraklarda sonbahar. Zemin tahtaları yer yer sökülmüş odalardan birinde uçumsuz onlarca güvercin, bir başkasında plaka plaka esrar, biraz melek tozu, tabanca, şiş, ustura. Polisler demir kapının kilidini parçalayarak girmişlerdi metruk eve.

Melek tozu ve hapsedilmiş güvercinler Tarlabası.

Dilan usul adımlarla indi serin taşlığa, sesin içinde duraksadı bir an... Çekilen bir silahın içinde Dilan. Vay lele, vay! Onu bir kamyonetin altında kalmaktan kurtaran Afrikalı genç yok artık. Babası bu can borcunu hiçe sayıp "Su testisi su yolunda kırıldı" dedi. Her cinayetin ardından aynı söz. Babası birkaç sokak ötede eski eşyacı, eski kokan, yayları pırtlamış ceviz kanepesi, asırlık aynalı konsol, küflü sandık kokan bir adam. Sözü'nün üstüne söz söylenmez ve ne yazık ki tezgahı, kirli peşkire nikahlı, ağır yağ kokan pideci de orada, Zerdali'de. Meryemce'nin canı pide çekmişti. Yatalak kadını yalvartacak değil a. Lâkin "kırarım bak bacaklarını" demişti babası, "ortalarda dolaşma" bu son cinayetten sonra. Pidecinin tozlu camına vuran yansı, yaşlı, dalgın bir kadının. Kaşlar kınalı çizgi, saçlar hâlâ kınalı. Aç, parasız bir mama eskisi. Rengi kaçmış bir pazente sokağa atılmış. Bir zamanlar Peşkirici'de üç evi vardı. Geniş yokuşta, rum bir marangoza kiraladığı bir dükkânı... Balatlı bir orospu vardı komşusu, sokakta oynayan çocuklara kamışını gösteriyor diye bir güzel dövmüştü marangozu. Sonra kınalı mamanın, kumaracı sevgili uğruna mülkleri teker satılmıştı. Şimdi o evlerden biri yıkılmak üzere, ötekilerde, gündelik hayhuy bitince kapı önünde eğleşen, kapı önünde yazmalarını, çatkılarını savurup şehir suyuyla ve çıplak ayakla halı yıkayan kadınlar oturuyor. Hoyrat erkek sesleri, din iman küfürler, çocuk ağlamaları, kürtçe mırıltılar dolaşüyor odaları.

TARLABAŞI'NDA BİR DİLAN

Odalari, üç yıl önce geldiğinde, “İstanbul burası mı, burası gerçekten İstanbul mu?” diyen, “televizyonda gördüğüm şehir bu değildi” diyen, “biz buraya ne umutlarla gelmiştik” diyen, yedi çocuğunu bir türlü doyuramayan, üstelik birinin kalbi delik, “isteseler buraları düzeltirler” diyen bir kadının, “Silahtan, cinayetten korkulmaz mı, elbette korkuyoruz” diyen bir başka kadının, “Kocam seyyar satıcıydı, ayağını kestiler, şimdi sekiz aydır işsiz” diyen çok yorgun bir kadının, “Zeytinburnu’nda ablam oturuyor, biz oralara taşınamıyoruz, kiralar çok pahalı “ diyen çok kederli bir kadının, “şu ev her an üstümüze çökebilir” diyen ürkmüş bir kadının mırıltıları dolaşiyor. Tamam, tekinsizdi buralar. Şehir öfkeydi, hınçtı, kanla kuşatılmıştı şehir. Öldürülen kara delikanlı da tekinsizdi. Silahlar çekildiğinde bakmıyorlardı dışarı, çekiveriyorlardı hemen perdeleri. Korkuysa, Dilan da korkuyordu. Hem de çok. Lâkin Dilan mı istemişti gelmeyi? Dilan yatalak kadının yanında merhamet, serin taşlıkta kararsızlık, sokakta bir korkaktı bu yüzden. Ne ki, gene de babasına görünmeden gidip almalı kıymalı pideyi, Meryemce’yi sevindirmeli.

Pidecinin karşı çaprazında döküntü bir internet cafe, aynı zamanda da kebabçı dükkânı; tuhaf bir birliktelik. İçeride kimsecikler yok, artist kılıklı bir adam masaları silmekte. Pideciye varmadan, sol tarafta çöplüğe dönüşmüş boş arsa, pideciyi geçer geçmez Özlem turizm. Oğulları dağa çıkmasın diye, ekmek, şehirde daha kolay diye toprağını terk edip gelmiş Dargeçit’li eskici karşı sırada. Köşeyi dönünce ahşap burgucu...ud yapanların eli mahkum ona. Yüzlerce yılın kokusunu saklayan odalardan birinde genç bir zenci ölüsü.

Belki de üstten, Dernek sokaktan caddeye vurup öyle inmeli Zerdali’ye. Böylece dükkânın önünden geçmek zorunda kalmayacak. Babası kapıda dikilmiyorsa mesele yok. Çabucak alıp pideyi gittiği yoldan dönmeli. Yoksa kızı da karısı gibi kaçıp gider diye mi kaygılanıyor Kasım efendi?

Türk sinemasının iyi hasılat yapmış namli filmlerinden Eşkiya’daki, diskotek sahnesinin çekildiği Manastır bar, Dernek sokakta bir zamanlar rahibe okulu olan iki yüz yıllık, görkemli bir taş konağın giriş katında. Bir delikanlı barın arkasında hohlayarak bardakları silmekte. Artık burası bar değil, film platosu. Geceleyin içkinin su gibi akışı, taze külhan kızların bedenlerinin her yanını titreterek sabaha kadar döktürmesi, uykusuz genç çocukların hiphop, punk, rap sevdası yukarıda, çatıdaki yazlık ibadethanede devam ediyor sabahlara kadar. Girişteki yarı karanlık, rutubet kokulu geniş koridorun diğer ucundaysa manastırın küçük kışık kilisesi, reklam filmlerinin, dizilerin, moda kataloglarının yeni mekanı. Yani ibadetle ticaret bir arada. Bir de dram sanatından geriye kalanlar, boşlukta uçuşan replikler, uzun tiradlar ve perde!... Binada bulunan Tiyatro Kumpanya yerini daha sonra Tiyatro Oyunevine bırakmış. Nice oyun: Komediya, tragedya, avangard, absurd, epik... Sonra Tiyatro Oyunevi de terk etmiş burayı. Şimdi koridorda acemi, heveskâr oyuncu adayları gönüllü voltada.

Taşkonağın caddeye bakan kapısının önü, polis basana dek, endamlı travestilerin bekleme ve buluşma yeri. Polis her daim pusuda.

Senegalli genç polislerle çatışırken vurulmuştu. Kurşunlardan biri, olayla hiç ilgisi olmayan bir konuğa, balkonda günün yorgunluğunu atmaya çalışan bir öğretmene isabet etmişti. Parçalanmış bir beyin boşluğa dağılmış, iplere asılı beyaz çamaşırlara sıçramıştı kan.

TARLABAŞI'NDA BİR DİLAN

Pezevenklerin hesap kitap saati şimdi Tarlabası, orospuların uyku vakti. Ergen çocuklar yaşlı bir köpeğe eziyet ediyorlar. Kopuk heriflerse her an tetikte, sokağın ahvalini dikizlemekte. Dilan usulca çıktı, geçmişin bütün hikâyelerini bilen, kimbilir belki de geçmişi özleyen yıprak evlerin hâlâ son bir çabayla birbirine yaslandığı sokaktan, arsız çocuklarını susturmaya çalışan avaz avaz kadınların arasından geçti. Nusaybin, Silopi, Cizre, Şırnak kadınlar, uzak, terk edilmiş şehirler gibi kadınlar. Hamileyken ya da balkonda soluklanırken kaza kurşununa gelen kadınlar. Yokuşu başı önünde, ağır ağır tırmandı, Meryemce halası üç yıldır yatağa çakılı, emlakçıyla bakkal tavla oynamakta, Dilan, anası bilmiştir halasını, hiç evlenmemiştir Meryemce, bir buyruğu dinleyip seve okşaya yeğenlerini büyütüştür. Yokuş boydan boya ipe asılı çamaşırlar. Yeşil, mavi, kırmızı demir kapılar. Duvarlardaysa bu güne yabancı arkaik, ince süslemeler. Lağım kokusu, küf kokusu, yemek kokusu, kirli ten, çürümüş nefes kokusu. Aldanış, açlık, korku, öfke. Esrar, hap, eroin. Çakısıyla oynayan erken büyümüş çocuk geceleyin bir yerleri soymayı düşlemekte. Dilan, Dernek sokağa döndü, abisinin arkadaşı çingene kemancıyı görmezliğe geldi, kınalı mamadan selamı esirgedi, başı önünde yürüdü hep öyle. Lâkin merak tuhaf illet. Gözlerini kaçırıp başını eğse de, rahibelerin manastırı çağırıyor onu. Niye, Dilan da bilmiyor. Kilise, bar, tiyatro... Dünyanın en tuhaf mekanı belki de. Hiç unutmadı, annesiyle birlikte Mardin'de bir adak için gittikleri Süryani kilisesini. Hiçbir şeyi unutmadı Dilan. Barları, diskotekleri televizyondan biliyor. Peki tiyatro nasıl şey?...

Unut şimdi tiyatroyu Dilan, unutma Meryemce pide bekliyor. Caddede, camlarına kırmızı harfler düşülmüş shop'lar. Kırmızı erotizmin rengi Dilan, sadece kıymalı pideyi düşün. Giderek çoğalan sahte çüklü erotik shop'lar Dilan. Erotik ne demek, shop ne demek unut hepsini; canını bağışlayan delikanlıyı, çekilen silahları, kıyımı, bu hiçbir yere varmayan sokakları Dilan, kırmızı harfleri... Pide beklemez, pideyi unutma, bitiverir. Boşver, bırak tuhaf tuhaf süzsün seni ahşap burgucu.

Caddenin öte yanı Beyoğlu Dilan. İki adım ötesi Beyoğlu, beysoylu artığı. Sesler, renkler, ışıklar Dilan, hem yakın hem uzak. Hesapta Beyoğlu'nda herkes özgür, herkes kafasına göre. Unut bunu da, unut gitsin! Sonra yumrukla morartılmış gözlerinden nefret edebilirsin Dilan, unutma! Hiçbir şeyi unutmasa da Dilan, buyruğa boyun eğip başı önünde yürüse de...

GUGUK KUŞU

“Guguk Kuşu” ilk yayınlandığında birçok ödül kazandı ve 30 yıl sonra bile tekrar izlendiğinde muhteşem bir film olarak görülür. Film 1963’de, uzun dönemli erkek hastaların kapatıldığı psikiyatri koğuşunda geçiyor. Jack Nicholson’ın oynadığı R. P. McMurphy koğuşa geliyor ve anında erkekleri kışkırtmaya başlıyor. Şu çok açık ki McMurphy hapishaneden çıkmak için akıl hastası numarası yapıyor. Bir suç geçmişi var ve pek çok kere kavgaya karışmış. Az bir zaman sonra da diğer hastaların tüm sigaralarını kart oyunları ve bahis vasıtasıyla kazanıyor. Başhemşire olan kötü şöhretli Hemşire Ratched ile tartışıyor ve kendilerini savunmaları için diğer hastaları uyandırıyor. Hastalarla beraber hastaneden kaçıyor ve onları balığa çıkarıyor. Diğer hastaların neden orada olduğunu sorguluyor, pek çoğunun kendilerinin orada kalmayı seçtiğini ve istedikleri zaman gidebileceklerini öğrenince şaşırıyor. Eninde sonunda, onun sisteme karşı savaşının çok fazla soruna yol açmasıyla, elektroşok tedavisi alıyor ve finalinde lobotomigörüyor.

Filmin gücü değişik faktörlerin kombinasyonunda yatıyor. Açık şekilde Jack Nicholson’ın oyunculuğu müthiş ve direkt olarak izleyiciyi kazanıyor. Sureti tüm ölçüsüzlüklerini affetmenizi sağlayacak farklı ifadeler ve akılla dolu. Ama bu aynı zamanda diğer aktörlerin olağanüstü oyunculuklarına bir saldırı. Özellikle zor bir rol olan Hemşire Ratched rolündeki Louise Fletcher için. Filmin hikâyesi güçlü, zaten Ken Kesey’nin romanı temel alınmış. Kitabın filme uyarlanması mükemmel ve tartışmasız şekilde film kitabın üstüne çıkmış. Bu noktada film, hastaları cezalandırma şekli olarak elektroşok tedavisi tasviri yüzünden kötü nam ediniyor ve bu genellikle antipsikiyatrik bakış açısının güçlü ifadesi olarak gösterilir. İnsanları kontrol etmede kurumların gücünün ne derece kritik olduğu inkâr edilemez. Film için özellikle önemli olan ise tüm doktor ve hemşirelerin gerçekten hastalara yardım etmek istediği gerçeği. Hemşire Ratched bile gerçekten sorumlu şekilde davranmak istiyor gibi ve Fletcher’in tasvirinin dehası, sorumlusu olduğu insanlara karşı iğrenç veya kötü olmayan biçimde. Ara sıra koğuşu kontrol altına almak zorunda kalıyor ve grup terapi seanslarında talimatlara uymaya çalışıyor. Elbette filmin sonuna doğru bir hastanın ölümünden daha fazla olay oluyor ve burası kırılma noktası. İyi niyetlerle olsa bile psikiyatrik sistem, baskıcı ve otoritelerin taleplerini isteyerek yerine getirmeyen istisnai bireyleri ezmek zorunda. Bu yüzden film, psikiyatri servisinin eleştirisi olduğu kadar kendilerini yardımsever, şefkatli ve hatta insanları kontrol altına almaya çalışan şeklinde tanımlayan diğer kurumların da eleştirisi.

Tabii ki Forman'ın filminde tasvir edilen çeşitte psikiyatri hastanesi çok az kaldı. Hastanenin psikiyatri koğuşunda uzun zaman geçirmek, bu günlerdeki hastalar için ender bir durum ve hala açık olan eski psikiyatri hastane sayısı çok az. 1960'larda az insan ilaç tedavisi görüyordu, şimdi ise pek çok insan görüyor. Akıl sağlığı tedavisi için kullanılan bütün yöntemler son kırk yılda radikal şekilde değişti. Tartışmasız elektroşok tedavisi tasviri, o zaman için bile insafsızca ve kuşkusuz tedavi verme yöntemleri o zamandan sonra önemli ölçüde gelişti. Ancak bütün değişimlere rağmen Guguk Kuşu, psikiyatrik tedavinin popüler kültürdeki en güçlü tasvirlerinden biri olarak ve dahası modern sinemadaki zihinsel hastalıkların en iyi betimlemelerinden biri olarak görülür. DVD'sinin yayınlanması da bunun nasıl olduğunu açıklamaya yardımcı oldu.

DVD, yönetmen Milos Forman ve yapımcı Michael Douglas ile Saul Zaentz'in film üzerine açıklamalarını içeren iki-disk özel yayın ile çıktı. Konuşurlarken aynı odanın içinde birlikte gözükmüyor, sadece açıklamaları beraber düzenlendi. Douglas ve Zaentz'in açıklamaları filmi izlerken yapılmış gibi görünmüyor, bunun yerine uygun noktalara denk gelmesi için editörler tarafından sokuşturulmuş gibi. Örnek olarak, belirli bir sahneden bahsediyorlarsa o zaman açıklamaları o sahneye koyulmuş. Aksine Forman'ın açıklamaları açık şekilde filmi izlerken yapılmış ve en aydınlatıcısı onunki.

Ayrıca ikinci DVD inanılmaz ilginç silinmiş sahneler içeriyor. Film 1970'lerde yayınlandığından, normalde böyle bir filmin o zamanlarda izlenilebilir olduğu beklenmiyordu ve bu onları görebilmek için özel bir muamele. İkinci DVD'nin diğer ana özelliği, filmin yapımı hakkındaki başkahramanların çoğunun röportajını içeren ama maalesef Jack Nicholson'inkini içermeyen kısa belgesel bulundurması. Bu da ilk DVD'deki film yorumlarıyla aynı bilgileri içeriyor ama oyuncuların görüntülerdeki seslerini duymak yerine konuşmacı olmalarını görmek enteresan. Filmin yapımı ile ilgili bazı bilgiler gerçekten gülünç. Örnek olarak yönetmen Forman McMurphy rolü için Burt Reynolds ve Hemşire Ratched rolü için Angela Lansbury ile bir zaman ilgilenmiş.

Diğer bir olay da, filmin pek çok izleyicisi hemşireler ve asistanların bazılarının olduğu gibi tüm psikiyatrların filmin çekildiği Oregon Enstitüsü'ndeki gerçek psikiyatrlar tarafından oynandığını ilk önce fark edemedi. Kendi sahnelerinde çok inandırıcılar ve bu olay aynı zamanda Forman ve yapımcıların psikiyatrik makamlardan nasıl destek aldığını gösteriyor. Sonradan öğrenildiğinde bu şaşırtıcı gelebilir çünkü film psikiyatriye saldırı olarak algılanıyor. Tabi ki Forman tesislerini kullanmaları için izin vermeye yanaşacak hastane bulmanın ne derece zor olduğunu ve Salem Hastanesi'ndeki psikiyatrların nasıl bulunmaz insanlar olduklarını açıkladı.

Film, “akıl hastanesindeki insanlar sıradan insanlardan daha deli değil” ve “kapatılma şahsiyet ile doğallığı mahvediyor” antipsikiyatrik mesajlarını verirken aynı zamanda karşıt mesajlar da veriyor. Demek istiyor ki, sıradan insanlar da akıl hastanesindeki insanlar kadar deli ve filmin esas ahlaki duruşu da insanları etiketlemek veya silmek yerine onlara saygı ile yaklaşmalıyız diyen açıkyüreklice bir hümanizm. Filme bu açıdan bakmak, aslında 1970'lerdeki topluma olduğu gibi bugünün toplumuna da uygun kılıyor. Ve bu da akıl hastalığının sempatik ve pozitif şekilde tasvir edildiği birkaç filmde biri sayılabilir anlamına geliyor.

Kaynak: metapsychology

UNUTULAN

"Ben tavanarasındayım sevgilim!" diye bağırdı delikten aşağı doğru. "Eski kitaplar bugünlerde çok para ediyor. Bir bakmak istiyorum onara." Son sözlerimi duydu mu? "Orası çok karanlıktır; dur, sana bir fener vereyim." İyi. Durgun bir gün. Bütün hayatımca sürekli bir ilgi aradığımı söylerdi birisi bana. Gülümsediğimi gösteren bir ayna olsaydı; biraz da ışık. "Bir yerini kırarsın karanlıkta." Delikten yukarı doğru bir el feneri uzandı. Fenerli elin ucundaki ışık, rasgele, önemsiz bir köşeyi aydınlattı; bu eli okşadı. El kayboldu. Ne düşünüyor acaba? Gülümsedi: Gene mi düşünüyor? Yıllardır bu tozlu, örümcekle karanlığa çıkmamıştı. Işığı gören bazı böcekler kaçıştılar. Korktu; fakat, yararlı olacağını düşünmek kuvvetlendirdi onu. Belki de hiçbir şey söylemeden başarmalıydım bu işi. Benden bir karşılık beklemiyor. Ona yardım etmek mi bu? Bilmiyorum, bazen karıştırıyorum; özellikle, başımda uğultular olduğu zamanlar. Onun gibi düşünmeyi bilmek isterdim. Bana belli etmemeğe çalışarak izliyor beni. Çekiniyor. Acele etmeliyim öyleyse. Feneri yakın bir yere tuttu; annesiyle babasının resimleri Aralarında eski bir ayakkabı torbası, kırık birkaç lamba. Neden hiç sevmediler birbirlerini? Ölecekler diye öylesine korkmuştum ki. Torbayı karıştırdı: Tuvaletle gittiğim ilk baloda giymiştim bunları. Her gece biriyle dışarı çıkardım, dansetmek için. Aman Allahım! Nasıl yapmışım bunu? Ellerin tozunu elbisenin üstüne sildi. Mor ayakkabılarına baktı: Buruşmuşlar, küflenmişler. Sol ayağına giydi birini: Ölçülerim hiç değişmemiş. Utandı; gene de çıkaramadı ayağın dan. Topallayarak bir iki adım attı. Sonra resimlere yaklaştı, diz çöktü, yanyana getirdi onları. Dirseğiyle tozlarını sildi biraz. Beni de, kendilerini de anlamadılar. Ne kadar ağlamıştım. Aşağıda onlara bir yer bulabilir miyim? Koridorda, sandık odasında... saçmalıyorum. Onları unutmadım, onları unutmadım. Babasının yüzünde gururlu bir somurtkanlık vardı. Aynı duvara aşamam onları. Evin düzeninin hızla gözünün önünden geçirdi. Yanyana olmak istemezlerdi; mezarda bile. Resimlerden birini aldı; feneri yere bırakmıştı, hangi resmi aldığı bilemedi. Yüksekçe bir yere koydu onu. Biraz telaşlanmıştı; dizini bir tahtaya çarptı. Sendeledi, yere düşütü; hafif bir düşüş. Kalkmaya cesaret edemedi; emekleyerek fenerin yanına gitti. Bir torba daha. Boşalttı:

UNUTULAN

Eski fotoğraflar! Amacından uzaklaşıyordu. Bana baskı yaptığını düşünmemeliyim. Yüzüne karşı söylesem bile, içimden geçirmemeliyim bunu. Aceleyle resimleri yere yaydı, el fenerini dolaştırdı tozlu karartılar üzerinde. Başka bir eve çıkmış olabilirdim, bir daha hiç görmeyeceğim birine bırakmış olabilirdim bütün bunları. Resimleri karıştırdı: Ne kadar çok resim çektirmişim yarabbi! Çoğu da iyi çıkmamış. Gülümsedi: O zamanlar ne kadar uzunmuş etekler. Çirkin bir uzunluk. Duruşlar da gülünç. Kim bilir hangi filmden? Arkamı dönüp yürüyormuş gibi yapmışım da birden başımı çevirmişim. Kime bakmışım acaba? Aynı elbiseyle bir resim daha. Yanımda biri var. Resim çok tozlanmıştı. Tozlu da olsa tanıyor insan kendini. Parmağını ıslattı diliyle; tozlar önce çamur oldu, sonra... ilk kocasının gülümseyen yüzünü gördü parmağının ucunda. Aman yarabbi! Bir zamanlar evliydim ben de... sonra gene evliydim. İnsan bir günde varamıyor bir yere, ne yapalım? Nereye? Tanımlayamadığım, bir ad veremediğim duygular yüzünden ne kadar üzülmüştük. Eğildi, bir avuç resim aldı yerden: Bu resim çekilmeden önce, nasıl hiç yoktan bir mesele çıkarmıştım, sonra da yürüyüp gitmişim. Sonra ne olmuştu? Sonra... buradasın ya... bu evde. Demek sonra hiçbir şey olmadı onunla ilgili. Ne kötü, ne de iyi bir şey: demek ki hiçbir şey. Aa bunu hissetmedim; geçişler öyle sezdirmeden oldu ki... Hayır, düşüncelerin karıştı; basit anlamıyla sözlerin... Bununla ne ilgisi var? Fakat ben... ondan kaçarken, nasıl oldu da birden başımı çevirip bu resmi çektirdim? Hep böyle mi durdum resimlerde? Yüksekçe bir yere oturdu, başını ellerinin arasına alıp düşünmeğe başladı. Onun da yüzü kim bilir nasıldı? Herhalde ben suçluyum; resim çekilirken değil... belki o sırada haklıydım, muhakkak haklıydım. Çok daha önce... çok daha önce.

Bir an önce kitaplara ulaşmak istedi, geriye doğru bu sonsuz yolculuk bitsin istedi. Eski balo ayakkabısını ayağından çıkarmağa çalıştı. Sonra, arkası kapalı yumuşak terliklerini bulamadı bir türlü. Sendeleyerek el fenerine doğru yürüdü. İlerideki köşede olmalıydı kitap sandığı. Fakat orada, kitap sandığına benzemeyen karanlık çıkıntılar vardı. Feneri, bu garip yığına doğru tuttu. Korkuyla geri çekildi: Biri vardı orda, oturan biri. Feneri alıp bütün gücüyle deliğe kaçmak istedi, kımıldayamadı. Korkusuna rağmen fenerle birlikte, ona yaklaştı. Ne yapmışsa korkusuna rağmen yapmıştı hayatı boyunca. Yoksa çoktan kaybolup gitmişti. Feneri onun yüzüne tuttu: Aman Allahım! Eski sevgilisi yatıyordu yerde. Tozlanmış, örümcek bağlamış; tavanarasındaki her şey gibi. Kitap sandığına ve resim tahtalarına örümcek ağlarıyla tutturulmuş eski bir heykel gibi. Sağ kolu bir masanın kenarına dayalı; parmakları kalem tutar gibi aşağı kıvrılmış, boşlukta. Dizleri titredi, dişleri birbirine çarptı, ayağının altından kayıp gitti düşeme; kayarken de aya gına çarpan resim masası devrildi. Kol gene boşlukta kaldı: Örümcek ağlarıyla tavana tutturulmuştu. Bu eliyle ne yapmak istedi? Bir şeyler mi yazmağa çalıştı? Ne yazık, hiçbir zaman bilemeyeceğim. Sol el yerdedi, bir tabanca tutuyordu. Ah! Kendini mi öldürdü yoksa? Olamaz! Bir şey yapsaydı ben bilirdim; her şeyi söylerdi bana. Öyle konuşmuştuk. Beni bırakmazdı yalnız başıma.

Sonra hatırladı: Bir gün tavanarasına çıkmıştı eski sevgilisi, şiddetli bir kavgadan sonra, ikisinin de, artık dayanamıyorum, dediği bir gün. Ayrıntıları bulmağa çalıştı: Belki de büyük bir tartışma olmamıştı. Biraz kavgalıydılar galiba. Gülümsedi: Bu 'biraz' sözüne ne kadar kızardı. Onu tavanarasında bırakıp sokağa fırlamıştı: Öleceğini hissediyordu. Peki ama neden? Bilmiyordu; duygunun şiddeti kalmıştı aklında sadece. Sonra 'onu' görmüşü sokakta; bütün mutsuzluğuna, kendini zayıf hissetmesine, ölmek istemesine rağmen 'onun' gözlerindeki ilgiyi, insanı alıp götüren başkallığı farketmişti nedense. O gün eve yalnız dönmüşü tabii. Ne kadar daha çok gün eve yalnız döndüm ondan sonra da. Şimdi karşımda konuşsaydı, 'Ne kadar daha çok' olur muydu? Deseydi. Titreyen dizlerinin üstüne çöktü, el fenerini tuttu onun yüzüne: Gözleri açıktı, canlıydı. Bakamadı, başını karanlığa çevirdi. Sonra baktı gene; onu, ölüm kalım meselelerinde yalnız bırakmayan gücünden yararlandı gene. Hiç bozulmamış; geç kalmasıydım böyle olmazdı belki. Üzüldü. Fakat hiç değişmemiş; son gördüğüm gibi, gözleri bile açık. Yalnız, gözlerin bu canlılığında bir başkallık var: her şeyi bildiği halde uygulanamayan bir ifade. Görünüşüme bakma, içim öldü artık diye korkuturdu beni. İnanmazdım. Öyle şeyler bulup söylerdi ki öldüğü halde. Belki beni izliyor gene. Yerini değiştirdi. Benimle ilgili değilsin diyerek üzerdim onu.

UNUTULAN

Hayır, bakmıyor bana. Belki de düşünüyor. Birden konuşmağa başladı. Bütün bunları ne zaman düşünüyorsun? Diye sorardım ona. Ne zaman düşündüğünü bir türlü göremiyorum. Hayır, gerçekten ölmedi; çünkü ben yaşayamazdım ölseydi. Bunu biliyordu. Bu kadar yakınımdaya olduğunu bilmiyordum ama, sen bir yerde var olursan yaşayabilirim ancak demiştim. Nasıl olursan ol, var olduğunu bilmek bana yeter demiştim. Bunu kavgadan çok önce söylemişim ama, çatışmamızın hiçbir şeyi değiştirmeyeceğini biliyordu. Sonra, onu bir süre görmek istemediğim halde, onun orada olduğunu bildiğim halde, tavanarasına bir türlü çıkamadığım halde onu düşündüğümü, onsuz yaşayamayacağımı biliyordu. Sonra neden aramadım? Bir türlü fırsat olmadı; her an onu düşündüğüm halde hep bir engel çıktı. Aşağıda yeni sesler, yeni gürültüler duyduğu için inmedi bir süre herhalde. Oysa biliyordu: Aramızda, hiçbir yeni varlığın önemi yoktu; konuşmuşuk bütün bunları. Ben de onun inmesini beklemiş olmalıyım. Beni üzmem için inmediğini düşündüm önceleri. Sonra... bir türlü olmadı işte... çıkamadım: Gelenler, gidenler, geçim sıkıntısı, yemek, bulaşık, evin temizliği, 'onun' bakımı (çocuk gibiydi, kendisine bakmasını bilmiyordu), babamla annemin ölümü, bir şeyler yapma telaşı, önümde hep yapılması gereken işlerin yığılması. Orada, tavanarasında olduğunu unuttum sonunda. (Onu unuttum tabii) Ne bileyim, daha mutsuz insanlar vardı; onlarla uğraştım. Tavanarasında bu kadar kalacağını da düşünemedim herhalde. Bir yolunu bulup gitmiştir diye düşündüm. Belki evde olmadığı bir sırada... evet, muhakkak böyle düşündüm. Başka nasıl düşünebilirdim? Yaşamam için, onun her an var olması gerekiyordu. Başka türlü hissetseydim, ölmüştüm şimdi. Ayrıca, kaç kere tavanarasına çıkmayı içimden geçirdim. Hele kendini öldürdüğünü duysaydım, muhakkak çıkardım. Dargın olduğumuza filan bakmazdım.

Duydum mu yoksa? Bir keresinde yukarıda bir gürültü olmuştu galiba; rüzgâr bir kapıyı çarptı sanmıştım. Fakat nasıl olur? Onun tavanarasına çıkmasından günlerce sonra duymuştum bu sesi. Ve ben günlerce bir köşeye büzülüp kalmıştım. Hiçbir yere çıkmamıştım. Ateş etmişti demek. Yoksa kalbine... Titreyerek eğildi: Kalbine bakmalıyım. Elbisesinin sol yanı çürümüştü; elinin hafif bir dokunuşuyla dağıldı. İçinden bir sürü hamamböceği çıkararak ortalığa yayıldı. Onun bakımıyla ilgilenmedim, elbiselerini hiç gözden geçilmedim; belki de dikmediğim bir sökükten yemeğe başladılar hamamböcekleri onu. Deliği büyüttüler sonunda. Eliyle elbisenin altını yokladı. Neyse, iç çamaşırlarından öteye geçememişler. Derisi, olduğu gibi duruyor. Teni çok sıcak sayılmaz ama, kalbi yerindedir herhalde. Korkarım göğsünün sol yanına dokundu: işte orada, biliyorum. Başka türlü yaşayamazdım çünkü. (Çünkü'yü cümlelerin başında söylemeliydim; şimdi kızacak. Evet, her an onun sözlerini düşünerek yaşadım, şimdi acaba ne der diye düşündüm.) Yalnız bu kadarı çürümüş, iyi. Şimdi onu nasıl inandırabilirim bütün bu süreyi onunla birlikte yaşadığıma? Onu unuttum gibi yaşarken onu düşündüğüme? Anlamaz, görünüşe kapılır, anlamaz. Başkasına rastladığım için, bu yeni ilişkinin her şeyi unuttuğunu düşünür. Oysa her şeyi hatırlıyorum; tavanarasına çıktığı gün bu elbiseyi giydiğini bile. El fenerini ölünün üzerinde dolaştırdı: Örumcek ağlarının gerisinde sisli bir görünüşü var. Yalnız, ağların arasından elimi, onun kalbine götürdüğüm yer biraz karanlık. Rüya gibi bir resim. Birlikte hiç re, sim çekirtmemiştik. Bir sürü şey gibi bunu da yapamadık ne! dense; bir türlü olmadı. Bir koşuşma, durmadan bir şeylerle uğraşma... Neden koşuyorduk, acelemiz neydi? Tavanarasına çıktığı güne kadar, bir şeyin arkasından hep başka bir şey yaptık; hiç durmadık, hiç tekrarlamadık. Sonra, köşemde kaldım günlerce; ne yedim, ne düşündüm. Sigara içtim durmadan. Evi, yaşanmaz bir duruma getirdim sonunda. Bir savaş sonu kargaşalığı sardı her yanı. Düzen içinde yaşamayı bir bakıma sevdiğim halde, dayanılmaz bir pislik ve pasaklılık içinde çırpındım. Belki de böylece kendimi cezalandırmış oldum. Sokağa fırlamak 'ona' gitmek için, öldürücü bir ümitsizliğe düşmek istedim. Kim bilir? Belki de, kendim için böyle kötü şeyler düşünmemi istersin diye söylüyorum bunları. Fakat senin öleceğini, kendini öldüreceğini hiç düşünmedim. Uzak bir yerde, hiç olmazsa görünüşte sakın bir yaşantı içinde olacağını hayal ettim senin.

UNUTULAN

Işığın altından kaçmağa çabalayan bir hamamböceği takıldı gözüne, kendine geldi. El feneriyle izledi böceği: Çirkin yaratık, yukarı çıkmağa çalışıyordu ağlara takılarak. Böceğin ayakları, elbiseyi parçalar diye korktu. Yıllar geçmişti, küçük bir dokunuşa dayanamazdı, kim bilir? İşte, boynundan yukarı doğru çıkıyor, yanağında biraz sendeledi: Sakalı biraz uzamış da ondan; zaten her gün tıraş olmayı sevmezdi. Yanaktan yukarı çıkan böcek, şakağa doğru gözden kayboldu. El fenerini oraya tutsam mı? Hayır. Korktu; fakat yarı karanlıkta kurşunun deliğini gördü. Titreyerek geri çekildiği sırada, aynı delikten çıktı hamamböceği: Bacaklarının arasında küçük, pürüzlü bir parça taşıyordu. Dehşete kapılarak feneri deliğin içine tuttu; ışınlar, kafatasının iç duvarlarında yansıdı. Eyvah! Böcekler beynini yemişlerdi, en yumuşak tarafını. Belki de hamamböceği son parçayı taşıyordu. Kendini tutamadı: "Seni çok mu yalnız bıraktılar sevgilim?" dedi. Aşağıdan, başka bir deliğin için den sevgilisinin sesini duydu "Bir şey mi söyledin canım?" Elini telaşla kitap sandığına soktu, "Hiç" diye karşılık verdi aceleyle "Kendi kendime konuşuyordum "

OĞUZ ATAY

Yazmaya ne zaman başladınız?

Kitapların büyülediği bir çocuktum. Yazma isteğimi de ilk o yaşlarda fark ettim. Sonra ilk gençlik denilen dönemde şiirle başladım yazmaya. Uzun bir süre de şiirle uğraştım. Bir kısmı dönemin sanat edebiyat dergilerinde yayımlandı. Sonrası bu güne dek süren bir yolculuk işte.

Türk yazarlar içerisinde bu kişinin eserleri beni yazar olmak için çok iştahlandırdı diyebileceğiniz bir yazar var mı?

Olmaz mı, elbette var. Yetmişli yılların sonunda ilkin Şairler, Atilla İlhan, İsmet Özel, Behçet Necatigil ve Edip Cansever epeyce iştahımı kabarttılar. Gene o yıllarda öyküde Sait Faik, Oktay Akbal, Sevim Burak, Bilge Karasu, Leyla Erbil'in adlarını sayabilirim.

Yazarken çektiğiniz zorluklar nelerdir?

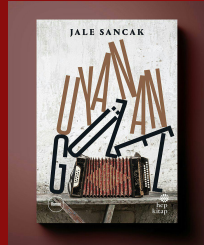
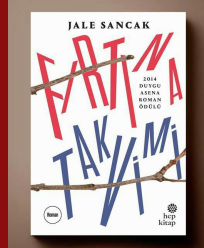
Eğer çalakaalem yazmaktan kaçınıyor, sadece bir şey anlatmanın peşine düşmüyor, metni derinleştirmek ve lezzetli hale getirmek istiyorsanız, bir başka deyişle dille, anlatma biçimleriyle de uğraşıyorsanız, yazma edimi baştan sonra zorluklar içerir. Artistik hareketleri severim, bu nedenle de defalarca yazıp bozduğum, yeniden yeniden yazdığım olur.

Hayatınızı sadece yazarak sürdürüldünüz mi? Başka bir mesleğiniz var mı?

Burada, bu ülkede pek mümkün değil bu. Mutlaka, eğer varlıklı değilseniz başka bir iş yapmanız gerekir yaşayabilecek parayı kazanmak için. Ben de bir otuz yıl kadar moda sektöründe tasarımcı olarak çalıştım.

Bir yazar için zaman ne demektir?

Yazmak çok zaman alan bir uğraş. Bu nedenle de zaman en önemli, en kıymetli şey. Hele de bir başka işle uğraşıyorsanız. Hele de kadınsanız. Ev, eş, sorumluluklar ve bunun gibi şeyler. Üstelik artık geçmiş dönemlerin yekpare zamanlarından eser yok, çok parçalı her şey.

Yazarken belirli bir teknik gözetiyor musunuz?

Teknik soğuk bir sözcük biliyorum ama o olmadan yapıt anlamlı, bütünlüklü, derin ve estetik olamaz. Duyguyla bile yola çıksanız ki öyle çoğunlukla, salt duyguyla bir öykü, roman, şiir yazılamaz. Salt düşünce ile de yazılamaz. Onlar sadece adım atmamıza neden olurlar. Teknik ise metni oluşturmak için gereken bir matematiktir. Bu yüzden onu gözetmemek mümkün değil. Bunu çok önemseyenlerdenim ben. Elbette bakış açısı, dil ve olay örgüsü öğeleri için farklı edebi tekniklerden yararlanıyor, onları kullanıyorum.

Bir romanın başarılı olabilmesi için sizce olmazsa olmaz koşul nedir?

Ne anlatıldığı kadar nasıl anlatıldığı diyelim. Bu durumda da devreye olmazsa olmaz bir değil, birden fazla şey giriyor. Öncelikle metni parlatan yaratıcılık, yaratıcılıkla eşdeğerde zaman, mekan, atmosfer, karakter, dil öğelerinin iyi işlenmesi, anlatımın inandırıcılığı, doyuruculuğu.

Kendinizi yazmak için şartlandırır mısınız? “Günde şu kadar yazmalıyım” gibi; yoksa fikirleriniz geliştikçe mi yazarsınız?

Ben kararlılıktan ve süreklilikten yanayım. Biraz ders çalışır gibi de diyebilirim. Evet günde şu kadar yazmalıyım veya her gün beş sayfa yazmalıyım gibi. Yoksa ipin ucu kaçır. Dış dünya çok hain, bizi çeşitli şeylerle avlıyor durmadan.

Yazmaya başlamadan önce bir toplumsal mesaj düşüncesi ile mi başlarsınız yoksa bu yazarken şekillenebilecek bir durum mudur?

Toplumsal mesaj düşüncesi ile başlamam. Her zaman da toplumsal bir sorun olmaz zaten yazacağım konu. Bireysel bir açmaz da olabilir. Ne var ki benim mutlaka dert edindiğim bir mesele gelir yerleşir yazılana.

Hayal gücü sınırlarını zorladığınızı hissedip bunun toplumsal yargılarla ters düşebileceğini hissettiğiniz oldu mu? Eğer hissettiyseniz sildiniz mi yazdıklarınızı?

Hayır öyle hissetmedim ve silmedim hiç. Toplumsal yargılarla ters düşmek sorun değil benim için, anlatmak istediğini toplumsal yargılar yüzünden anlatmaktan vazgeçmek sorun asıl. Neyi, nasıl anlatmak istiyorsam öyle de yazıyorum.

Şu an hazırladığınız bir kitap var mı?

Şu an bir tiyatro oyunu yazıyorum, o bitince de bir romana başlayacağım.

Galapera Kültür ve Sanat Derneğini açmak aklınıza nereden geldi? Neden?

Galapera'yı 2006 yılında giderek çöllerden kültürel ve sanatsal bir ortamda okurlarla yazarları bir araya getirmek, edebiyat etkinlikleri yapmak için kurdum. 8 yıl boyunca da edebiyat söyleşileri, öykü günleri, edebiyat okumaları ve şiir akşamlarıyla sürdürdük bu etkinlikleri. Selçuk Baran öykü ödülü düzenledim. Daha sonra da yazı atölyeleri ve sanatın diğer dallarıyla ilgili atölyeler yapmaya başladım.

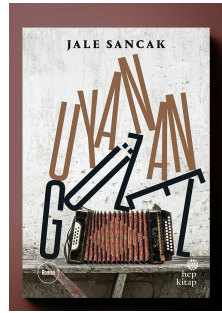
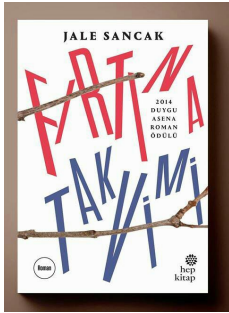

Yılların birikimini belki kendi zamanınızdan çalarak gençlerle paylaşıyorsunuz başarılı öykücüler yetiştiriyorsunuz. Yazmak için gerçekten ciddi bir eğitime gerek var mı?

Elbette var. Bu eğitim edebiyattan, edebiyat yapıtlarından alınır öncelikle. En ciddi eğitimidir bu. Bizi başka yazarlar yetiştirir, onlardan öğreniriz. Okumadan yazılamaz çünkü. Beraberinde yazı atölyeleri de daha önceki sorularda söz ettiğim tekniklerin yazılanlara uygulanmasıyla epeyce katkı sağladılar. Bu bilgi ve paylaşım ortamında yol daha çabuk kat ediliyor kanısındayım.

Yolun başında olan yazar adaylarımıza tavsiyeleriniz neler?

Klasik bir öneri olacak, lâkin böyle bu: Çok okumak, yazmaya cesaret etmek, çok yazmak, denemek, aceleci olmamak, kolay vazgeçmemek ve yaratıcı olmayı hedeflemek. Bir başka deyişle hazır dile, hazır gerçekliğe yaslanmadan sürdürmek yazı yolculuğunu.

GÜNEŞ ÜŞÜDÜ

Dışarısoğuktu ,çok soğuk.Şubat soğuğu en acımasızdır.Güneş ana hiç olmadığı kadar merhametsizdir bu ayda.O Şubat sabahı da, doğururken günü, çok sancılı çekmişti güneş.Göğün en kırmızı en kanlı halini yırtıp doğmuştu . Bir bebek ıığı Güneşin son bitkin ıığına karıştı.Kim doğdu, kim öldü, hava mi aydınlandı dünya mi karardı ? Belli değil..

Bebek doğdu, gün ıdı...Gök kırmızı. Yer kıpkırmızı, hep kan. Göbek adı ne olacak dedi biri. Anlamadı. Mehmet diye içine fısıldadı Güneş. Mehmet umuttu, aşktı, devrimdi. Şimdi soğuk nemli toprakta o da üşüyor mudur acaba ?

Kızın oldu, göbek adı ne olacak? Cevap vermedi. Ya sabır dedi yaşlı kadın. Sanki biz dedik doldur karını diye buna. Yanındaki daha genç olan ebeye döndü. Kundağını ver hele. Yok Emine abla getirmemiş ki . Şey doğurdu ya bu ...Herhalde ondan. La havle...Oradan, şu sedyenin örtüsünden kes ver hemen bir parça, ne yapalım çocuğu eteğimize mi saralım, insan bir metrecik olsun patiska kestirir getirir ,ırzı kırık. Homurdanıp duruyordu yaşlı olanı. Güneş içerden ıkalkı iki ay olmuştu, cehennem kapısından yalnız ıkıtığını sandı. Bilemedi içinde yedi aydır küçük bir hayat taşıdığını. Bilseydi de kıyamazdı, onun suçu yok ki. İçerde gecikirdi herkesinki, taş gibi olur şişerdi karınlar göğüsler hep. Aylarca anlamadı.

Odaya alacağız seni dinlen biraz yedi gibi getiririz bebeğini dedi genç olan, ilk sütünü verirsin. Çok güzel bir kız, kara gözlü kapkara saçlı boncuk gibi aynı sana benziyor. Ohoo, dedi yaşlı olanı. Kime söylüyorsun, umurunda mı ki onun, baksana domuz gibi belertmiş gözünü tavana dikmiş. Hadi götürsünler bunu odaya. Güneşmiydi bunun adı ? Soğuk nevale, adı sıcak kendi soğuk. Saçaklı ne olacak. Öyle deme be abla yazık öğrenciymiş bu kim bilir ne geldi başına günahdır. Ne yazığı o haltı yerken düşünecekti utanmaz. Güneşin akli sürgün, esrik ,”ruhum bir çocuğun tokatlanmaktan uyuşmuş yanaklarından farksız. Canım yanmıyor,utanç duymuyorum bunları duydukça. Ama gerçeği bilerseniz, sizin yaşayacağınız şeyin adı ne olurdu ?”

GÜNEŞ ÜŞÜDÜ

Ayşe'de kalıyordu 2 aydır okuldan arkadaşı . Yurt kapatılmış o içerdeyken, zaten bu halde kalamazdı artık orada. Bir fabrikada gece vardiyasında ufak bir iş gündüz okul. Hayatta kalacaksın Güneş, içinde bir hayat daha taşıyorsun dedi durdu hep kendine en buyurgan iç sesiyle .Umut bebek. Bırakmak kurtulmak mi olacak ondan? Hayır onu kurtarmak için bu.Sevecek isteyerek sahiplenecek bir anne baba.Ayşe'nin ablası hastabakıcının ahretliği, o buldu bebeğin verileceği aileyi.İyi insanlarmış kendi hallerinde merhametliler ,kısırmış adam .İyi bakarlar dedi Ayşe'nin ablası, gözün arkada kalmasın.Bir annesi bir babası evi olacak umut bebeğin. Kendisinin cevabını bilmediği baba sorusu geldi aklına, tiksinti ,bulantı,karardı her yer, siyah bir bantla sıkıca bağlandı sanki gözleri yeniden, kasıklarında onlarca bıçak darbesi.

Melahat hastabakıcının ahbabı alacakmış bunun piçini .Gelirler iki saate dikkat edin, anlaşılmasın bir şey yanarız valla hepimiz. Melahat hastabakıcı odaya girdiğinde Güneş, kazağını, kot pantolonunu giymiş arkası dönük pencereden bakıyordu .Anaç bir çığlık attı kadın. Kızım deli misin sen, 2 saat olmuş doğuralı yatsana, düşersin Allah korusun. Çok kan kaybettin.Yazık ,kolay mı doğurdu? parça parça oldu ,canından can çıkardı. Öylece koy git yavrunu bir bilinmeze. Melahat'in ıslandı gözleri. Kim bilir ne geldi başına? Allahım ne zor, kimselerin başına vermesin rabbim.

Götürün bebeğini şuna, sütünü versin. Sarılık marılık olur çocuk. Belini kütleterek doğruldu Emine, yaşlı olanı. Melahat arasın komsusunu gelsin hemen , geçirmesin sekizi sakın haa ! Doktorlar çıkmadan vizite, halledelim. Alsın gitsinler bebeği yanarız vallaha. Doğum evrağı işini de Nuran hemşire halledecek sonra. Anaları babaları okusun diye yolluyor, bunlar anarşik oluyor, yetmiyor birde orospuluk edip gebe kalıyorlar böyle.

Ben zehir biriktirdim göğüslerimde, umut bebek. Seninle beraber uyuduk uyandık, beraber yürüdük deniz kenarında, tutsaklık sonrası iki ay. üzerimizde Ayşe'nin ablasının eprimiş bol pardösüsü, seni de beni de içime sakladı.Berber karar verdik hayatta kalmaya. O kocaman dalgalara verip yüzümüzü avaz avaz bağırıp ağlarken. Sen benim umuda yaşama bakan yüzüm oldun.Seni zehirleyemeyecek sütüm. Genç olanı, tıknaz kız telaşlı koşar adım geri döndü az sonra , Abla kaçmış gitmiş yok odada.

O yıl Yirmi dört Şubat sabahı çok sancılı, çok kırmızı doğdu gün , hep kan, hep göz yaşı. Bir Mayıs günü başlayan işkence bitmişti, işkencelerin en Allahsızıydı, zaman kayıp mekan yok. Gözünde siyah bant , kendinde değildi ki kıyametini hatırlasın ,bir hafta boyunca bilmedi kendini ,ara ara Sendikacı Zahide Abla 'nın dudaklarını aralayarak çay kaşığı ile içirdiği şekerli suyu,sütü yutarken açtı gözlerini.Zahide ablanın saçlarına dokunan yumuşak elleri,karnındaki binlerce tekme bacıklarının arasını paramparça eden cehennem yangı ,göğüs kafesini içine göçerten leş kokan pis hırıltılı tonlarca ağırlık, hangisi gerçek hangisi kabus, hepsi birbirine karıştı. Bir hafta sürmüş bu uyur hali hatırlamıyor.Koğuştaki devrimci öğrencilerden en cevvali Ayten ,tıp son sınıfta ,Hayal meyal hatırlıyor Güneş baş ucunda oturan Ayten'in söylediklerini; Zahide Abla diyor Ayten, revirdeki doktor iyi bir adam anlatırken ağladı, orospu çocuğu bunlar serçe kadar kıza on kişi birden. Aşırı kanaması olunca da.Yer göllenmiş Abla düşünsene, içlerinden teki korkup revire götürüp atmış ,sürüyüp yerde .

Güneş, hastanenin bahçesinden geçti gitti, gitmelerin en kaçma olanıydı..Kapıda durur gibi oldu sanki ama devam etti.Bir daha da asla arkasına dönüp o sabaha bakmadı.Unutuşların en yakıcı olanıydı.

Kan sıcaktı, gözyaşı sıcak ,Güneş üşüdü.

DUVAR

Sokakta bir kadın.
Tükenen bir ezgiden kaldırıma mihlanmış, kötü anlar yakmış vücudunu.
Bir kadın sokakta.
Göz bebekleri omurgasından yorgun, dili sağır yüzünde ağrı.
Bir kadın.
Orada veya burada, üç yıl önce bir saat sonra.
Yine adını koyamadığı o kör kuyuda. Çok ağlamış, çok gülmüş.
Kadın.
Bir rüyanın acabasını kovalarken, göye sarılamadan daha
Başkası ağlamanın diye gülmenin hasarını teselli edecek ninniye, söylememişken.
Yine üzerine toprak serpilmiş.
Belki bir nefes alırım diye atmıştı kendini تنها evlerin arasına sıkışmış upuzun sokaklara. Yürüdü sokak boyunca. Bir sokak lambasının gölgesine bir solukluk ilişti. " Kimse beni görmesin, bir parça sessizlik " Ama sokak lambaları bu yalnızlığa karşı çıkarcasına, kocaman bir sahne sundu ona. Sahnede tek oyuncu, aç gözlü seyirciler vardı karşısında.

"Ufacık bir hatamı bekleyen binlerce göz. Kalabalıklar işte. Beyinleri olmayan ama kolları çok olan kalabalıklar" dedi kadın. Kalktı oturduğu kaldırımdan, hızlanan adımlarla yol boyu yürümeye devam etti. Sokakta hafif bir rüzgar okşuyordu tenini, kadife bir şal gibi sarıyordu bedenini. Kalp atışı hızlanıyordu.

"Kış günü üşüteceğini sandığım bu esinti sarıp sarmalıyor beni."

Bir an duraksadı. "Gerçekten üşümeyeyim diye mi bu sarıp sarmalama?" Yere sürterek ilerlediği ayakları birden telaşını yitiriverdi. Sokakta çınlayan gürültünün sebebinin ayakları olduğunu düşündü, durduğunda kesilmeyen sesler korkuttu. Bir nefes daha hissediyordu arkasın da " Hayır bir değil... iki yada üç" Giderek arttığını düşündü. "Ne zamandan beri bu kadar gürültülü soluklanıyor insanlar?"

Sokak lambası onay verir gibi iki kez yanıp söndü. Korkusu her dakika fazlalaşyordu. Gerçekten sesler mi vardı, yoksa korkunun tarif edilemeyen bir oyunumuysa bu.

Üzerin de çok düşünmediği bir kararla ayağını havaya kaldırdı, yeni bir adım için hazırlandı. Artık mevsiminden bile çekindiği gökyüzü hiç olmadığı kadar, karaydı bu gün. Öyle ağır bir karaydı ki, dizlerini bastırıp havadaki aciz bacağını tekrar eski yerine getiriyordu. Hemen öteki bacağının yanına. Sokak lambası üç kez yanıp söndü. Vücudunu sarıp sarmalayan rüzgar, kafatasına adamın tırnaklarının geçmesiyle hücre demirine, gökyüzü başındaki gardiyana dönüştü. Her bir nefes duvara yeni bir çentik atıyordu. Sokak lambası hiç durmadan yanıp söniyordu. Vücudu henüz olayın ciddiyetini kavrayamamıştı ki biraz daha korkuyla hızlandırıyor nefesini.

DUVAR

Duvara birinci çentik.

Artık yerde sürüklenen ayakları değil bedeniydi, sokak lambası söndü. Ağırlaşmıştı vücudu hızlı yapacağı hamleyle ayağa kalktı, gök gürültüsünü andıran kahkaha ile arkasından dizlerine gelen tekme ardından diz çöktü buz kesmiş yere. Öyle bir çarpıştı ki dizlerini, tüm evlerin duvarlarına ayrı ayrı ulaşıp tekrar geliyordu kadının kulağına. Sert bir rüzgar şimdi de tokat gibi iniyordu sırtına. Önce göğsü sonra yüzü hissetti yerin soğuşunu, cılız bir haykırışa teslim oluyordu dudakları, bir kalas kapatıyordu ağzını. Gözlerinden süzülen yaşlarla içine içine basıyor çığlıklarını. "Çentikler dolunca kesecekler mi nefesimi bitecek mi?" Sonra bacak arasına gelen darbeye karanlığa teslim etti gözlerini, nefesleri bir gölgeyi karartacak kadar kudretliydi, elleriyle kulaklarını kapayıp bastırmaya başladı. Kendi nefes alışını bile duymak istemiyordu.

Duvara ikinci çentik.

Aslında her şey her zamanki gibiydi, yolda tek başına yürümenin bu denli tekinsiz olduğunu unutmuştu. Korktu, dişleri dişlerini döverken bağıramadı. Zorlukla, bacakları kan kaybederken koşamazdı. Üstüne devrilen bir tonluk kalası itemedi, ezildi. Güçsüzlükle açtı gözlerini, kulağına bastırıldığı ellerini yavaşça gevşetti. Çok geçmeden bir kalas daha devriliverdi üstüne her bir dişini ayrı ayrı hissettiği bir ayakkabı tabanı keskin bir acı bıraktı alnında. Yine, yine ve yine. Bir çentik, bir çentik daha...

Artık doluyor duvar...

KOKU

Apartmanın girişinde elinde sepetiyle kokusuz bir Bekir Efendi görüyorum. Yüzüm ekşiyor duymadığım kokusuyla. Yabancılaşıyor. Bir şey eksik bu adamda. Apartman toplantılarına konu olan ekşimsi ter kokusu yok. Burnumun deliklerini açıyorum boş bir gayretle. Yine yok. Kapı ağzında eline tutuşturduğum deodorantların kokusu da yok. Bekir Efendi artık daha çelimsiz ve hareketsiz duruyor karşımda. Karısı Sıdıka bile benim gözlerimle görse acır haline. Yemin billah, 'Valla abi göyneklerini çamaşır suyuyla yunuyom, ellerim yara bere içinde adamın içinden geliyo ben ne edem.' Bitmeyen hayıflanışları geliyor kulaklarıma. Vaz geçerci böyle görse. Acınacak olan aslında benim. Ben..... Neyse az kaldı.

O daha sormadan bir şey lazım olmadığını söyleyerek yanından çabucak sıvışmayı beklerken ağır demirden kapıyı aralıyor. Beni ağzından çıkacak en az bir cümleye mahkum ediyor bu işgüzarlığı. Oysa yapılacak işim var. Hiçbir şeyi yarım bırakmamalıyım. Beynimin kıvrımlarında planlarım tüm komplikeliğiyle dolaşırken kulağımın dibinden geçen o cümleyle duruyorum. 'Hamide abla biber kızartıyo, püüü baksana tüm bina koku içinde Engin abi, biliyom sen kokuları sevmezsin.' Ortalığı karıştırmaya bayılıyor bu adam. Kokusundan bile daha beter bu huyu. Ne sevmemesi, ölesiye severim diyesim var ama zamana ve açılacak konuya yazık. Yanından yüzümün yarısına ulaşmayan kestirme bir gülümseyişle sıvışmayı başarıyorum.

Allah'ım, şu olanları iki ay geri alsak. Bir mucize olsa.... Her yer gri. Siyahın derinliği, beyazın netliği yok. Mevsimler yok. Karın soğuk kokusu, baharın tazeliği... Dünyam boyutlarını kaybetti. Bir üflemeyle yıkılacak. Katlanamıyorum. Karar vermeliyim. Oturuyorum. Kalkıyorum. Tekrar oturuyorum. Ovuşturduğum ellerim birbirini kavramıyor. Uzaklaşmak en güzeli. Gitmek mi zor, kalmak mı? Bilmediğim bir dünya. Atmosfer. Ben Allah'mıyım o düzeni yeniden kurabileyim. Yok. Yok. Başka çarem yok. Gitmeliyim.

Önce pencereleri kontrol etmem lazım. Hava girmemeli içeri. Seyahate çıkmadan önceki gibi liste mi çıkarsam. Zamanım yok. Erken rezervasyon değil benimki. Koşullara göre bir yol belirleme. Elime bir kalem almalıyım. Tüm bunları yazan, bu zamana kadar hiç kullanmadığım bir kalem olmalı. Kalemligimi döküyorum masaya, birkaç tanesi yere düşüyor. Dağınık da kalmamalı, yatağı düzeltmiş miydim dışarı çıkarken. Günlerce önemsemediğim şey beni gülümsetiyor. Hemen gidip bakıyorum. Düzeltilmişim. Hiç hatırlamıyorum. Önemsiz şeyleri mi unuttur insan. Haksızlık. Düğmeleri açıyorum tek tek. Çömeliorum aşağı. Kağıt kalem var elimde. Sırtımı dayıyorum sert zemine. Yastık falan aramıyorum. Ne kadar sürebilir ki? Boş sayfaya çizmeye başladığım yuvarlak giderek koyulaşmaya başlıyor. Bir kısır döngü içindeyim. Her yanı kapalı, çıkışım yok. Kendi kısılmışlığımda bitirmeliyim her şeyi. Buz gibi olmuş ellerimi pantolonuma sürterek ısıtmaya çalışıyorum. Az kaldı birazdan ısınırım. Isınmak gibi bir duygu mu olacak hissedeceğim? Başımı yaslıyorum duvara, gözlerim lekesiz beyazlıktaki tavana sabitleniyor.

KOKU

Niye içtim ki o akşam. Hem de o kadar çok. Her zaman kontrolcü, sınırları aşmayan ben, manyaklık işte. Yine dövmeye kalkar mıydım o herifi? Neymiş, yanımdaki kıza bakıyormuş. Ulan geri zekalı, sen nerdesiiiiin, o ne alemdeymiş. Bunda da acele mi ediyorum. Becerebilecek miyim? Yuh sana oğlum yuh, gören de adam sanır seni. Korkak. Sahi korktuğum için mi? Hayır hayır, kabul etmediğim için. İsyan diyorsun yani? Kime o zaman, Allah'a mı, kadere mi? Kaderimin motifi bu. Geçen gece duymuştum bir yerde. Kanalları geçerken bir diziydi. Motifimi böyle uygun buluyorum, kime ne. Tesadüf seçeneği hiç aklıma gelmedi o gece. Çekip gitseydik keşke,. Gidip deli gibi sevişseydik. Belki ihtiyacım olan buydu. Ya da yerimizi değiştirseydik.Nerden bileyim. Serhan ve Oktay'mış adları. Seviyorlarmış birbirlerini. O sevgiyle dövdülerse tabi. Hak etmişim demek. Burnuma aldığım darbelerle hayatım kaydı gitti. Ne ben kendimdim artık, ne burnum iş yapan bir organ. Ne de hayat eskisi gibi. Az kaldı biliyorum. Dizlerimin ağrısı hafifliyor.

Doktor kokuları artık duyamayacağımı söylerken ben gülüyordum. 'Oh yırttık galiba' dedim. Şansım varmış, o koca cüsseli adam, ya dümdüz etseydi burnumu, yada bir bıçak çıkarıp, alıverseydi beni aşağı. Niyazi mi olacaktım yani, -Hiç yoluna giden Niyazi..-Çok esprituelmışim aferin bana.

Burunları yoktur

Havva'nın düşmüş oğullarının...

Ah suyun mutlu,

Kayanın cesur kokusu!

G.K Chesterton'un bu şiirini ilk okuduğumda bana pek birşey ifade etmiyordu aslında. Ama şimdi başka. Bir köpek olmak isterdim. Sorsalar aynen bunu söylerdim düşünmeden. Ağır bir grip geçiriyor gibiyim. Ama hiç bitmeyen. Hani insanın burnu duvar gibi olur, kokular yok olur gider, tarçını koklarsın koklarsın gelmez kokusu. Karabiberi denersin sinirle, yok.... Alamazsın, sadece şiddetle hapşurursun ardarda. Nefesini içeri çekersin zorlayarak, sinir olursun çektiğin sıkıntıya. Ama bilirsin ki, belli bir süre sonra geçecek.

Hava giriyor burnumdan. O da yabancı. Bekir gibi. Evim, sokağım, sevgilim gibi. Derin bir boşluk. Havanın kokusu, tadı olduğunu bilmiyordum. Çöp kokusunu bile alabilen insan ne şanslıymış. Aşık olamıyorum hayata. Sevgilim bambaşka biri. İçim titremiyor. Kokusuna aşık olurmuş insan, insanın. Sevemiyorum, özleyemiyorum, burnumda tütüyor artık.

Kış geliyor diyorlar. Nerede? Kestane kokmadıktan sonra. Bahar? Doğa uyanıyor,çiçekler açıyor. Eeee? Yaz geliyor, yosunun, raki-balığın kokusu yok. Deniz masmavi, akşam üzerleri köpürerek coşuyor. Sanal. Görüyorum, ama içinde değilim. Tablo, yada sinemada film izlemek gibi. Peki o zaman patlamış mısır kokusu?Cevapsız sorular. Bitmeyen bir ceza. Sonsuz bir hiçlik . Peki ben gerçekten var mıyım, yoksa kabus mu bunlar? Salak salak ayrıntılar yükleniyor beynime. Kız arkadaşımınla kavgalarımız mesela. 'Arkın, yeni parfümümü beğendin mi? Güzel der geçerdim. Şimdi kendi kokum bile yok.

Kızarmış ekmeğin, naneli diş macunumun , yıkanmış merdivenlerdeki Arap sabununun kokusu yok....Üzerime sinmesinden nefret ettiğim kızartma ve balık kokusu, soğan sarımsak kokusu.... İstanbul'un kokusunu alamıyorum ne yazık. Tereddütüm hızla azalıyor. İkna oluyorum. Bu hafifletiyor beni. Duyguların kokusunu alamıyorum. Her zamankinden daha yalnız ve korunmasızım. Her söylenene inanan bir aptalım. İnanmadığım böyle de yaşayabileceğim. Göz kapaklarım. Ağırlaşıyor. Huzur kaplıyor bedenimi. Ruhumu. Ellerim yazmaktan vazgeçmek üzere. Sadece nefes alıyorum. Derin derin. Havanın kokusunu duyuyorum. Hatırlıyorum. İyiyim. Ağır. Etraf loş. Geceye dönüyor. Kalk. Pencereyi aç. Gücüm yok. Kokuları hatırlıyorum. Gaz kokusu.....

Lise yıllarında (belki daha öncesinde), okuyup “tekrar okusam iyi olur” dediğiniz ya da ara sıra baktığınız kitaplar vardır. Denemelerde, onlardan biri değil mi? İşte Montaigne ve denemeler.¹

Montaigne, okuyucuya seslenir: “bu kitapta yalan dolan yok. Sana baştan söyleyeyim ki, ben burada yakınlarım ve kendim dışında hiçbir amaç gütmeydim... Bu kitabı yakınlarım için bir kolaylık olsun diye yazdım... Okuyucu, kitabımın özü benim: Boş zamanlarını bu kadar sudan ve anlamsız bir konuya harcaman akıl karı olmaz...” (s.26)

“Ben/kendim” çevresinde dönen anlatı, neredeyse her dönüşte aynı yansımayla tekbül ediyor-Montaigne’le özleşme. Montaigne, kendini maskesiz anlattığını ve herhangi bir kaygı taşımadığı izlenimini, tekerrürle verir.

Peki, Montaigne acaba bu denemeleri yazarken nasıl bir çevrenin/dünyanın etkisi altındaydı ya da nasıl bir yüzyılda doğdu?

Ortaçağ’ın karanlık olarak kabul edildiği/komün yapı, aklın özgürlüğe kavuşacağı düşüncesiyle, hareketlenmenin geniş çerçevede bir alanı, belki de dönem sonrası için dünyayı da etkileyeceği bir dönüşüme tabiydi. Bir yeniliğin ya da uyanışın anlam kazanacağı süreç, durumun sisli bir perdeyle bütünleştiği ve bu perdenin kaldırılacağı bir zamana işaretli.

Gözle görülen ya da sunulanın aksine, başka bir kapının olduğunu fark eden insan kendine merhaba diyordu. Radikal değişimlerin yaşanacağı bir çağa giriş başlamıştı. Böylelikle Rönesans’ın, bireyselliği ön plana çıkaran açık hali birçok alanda kendini göstermeye başladı. Tarih sayfalarından aklımda kalan klişeler bunlar. Aslında başkaldırısız bir düzen vardı. Dogma ve seküler yapı ayrı korunaklı haliyle düzenin parçaları haline gelmişti, diyebiliriz-ilk planda- (Montaigne ise 16. yy.da doğmuş).

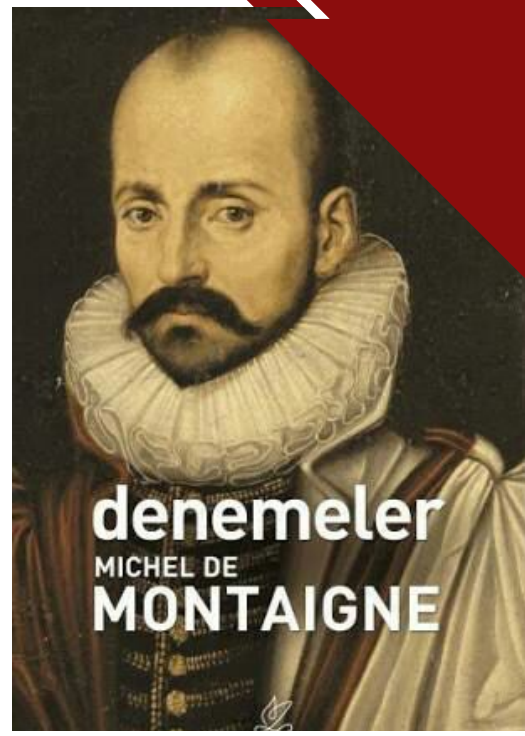
ooooo

Montaigne, çocukluğunu şatoda geçiren, daha dört yaşında Latince öğrenen (belki bu yüzden bu dile yakınlık besleyen), müzikle uyanan, özgür bir çocukluk geçiren ve bu özgür haliyle, hayatının her sayfasını, özgür kılmaya adanmış öte yandan adanmalara da karşı duran bir bilgin. İlerleyen yaşlarda, gönderildiği okulda; yapılanmanın otoriter hali, Montaigne’in kalıplaşmışgillerin yansımalarını-korunaklı kılan- güçlü yanıyla, belki de ötelenmişti.

Montaigne, çocukluğunu şatoda geçiren, daha dört yaşında Latince öğrenen (belki bu yüzden bu dile yakınlık besleyen), müzikle uyanan, özgür bir çocukluk geçiren ve bu özgür haliyle, hayatının her sayfasını, özgür kılmaya adanmış öte yandan adanmalara da karşı duran bir bilgin. İlerleyen yaşlarda, gönderildiği okulda; yapılanmanın otoriter hali, Montaigne’in kalıplaşmışgillerin yansımalarını-korunaklı kılan- güçlü yanıyla, belki de ötelenmişti.

Geniş kapsamlı hayat öyküsünden² bahsetmeyeceğim. Ancak Montaigne’in yaşamış olduğu birçok olayın (toplumsal kaosa sebep savaşlar (dinsel) v.s.) etkisi belki de dine karşı soğutucu görevini işlevselleştirdi. Hayata belki daha kuşkulu daha farklı bir açıdan bakmasına sebebiyet verdi. Bilemeyiz. Ancak düşüncelerini belirttiği denemelerde, gözlemlediği olaylara anlam yükleyişinin arka planında, inandıklarının ışığının kaybolması olabilir. Böyle düşünebiliriz ya da daha farklı.

Yaşamı kendi diliyle/düşüncesiyle, nasıl yaşadığını/yaşanılacağını anlatan denemelerini oluştururken, yıllarca kendini bir anlamda izole edip okuyan-düşünen-yazan bir düşünür Montaigne. Yazdıklarının bundan önce olduğu gibi bundan sonrası içinde okunacağı aşikar.

Bizi diğer canlılardan ayrı kılan en önemli yetimiz aklımız değil mi? Düşünsenize diğer canlılar katkı, görev veya ne dersiniz deyin pozitif hareketteler. Negatifin hareketi bile pozitifin getirisi.

Biz ise teolojinin, doğanın her şey sizler için dediği bizler ise; akıl edemediğimizde kavgalar, gürültüler, gereksizler v.s. ot kadar faydalı mıyız? Ot demem ota hakaret olur misaliyle; akıllı- içtenlikle değil! Akılsız duygusallıkla yaşam sürüyor. Aşk tanımını değiştiren de belki budur!

Belki de; tüm negatifiklerin, savaşların sebebi de bugün işlediğimiz konulardaki ciddiyetsiz yaşamdır. Ne dersiniz?

Çok uzattım. Emin olun Aşk-ı, mutluluğu ve ilişkinin en güzelini bulmak mümkün, düşünelim yeter!

ooooo

Paylaşımlarımız düşünsel ve önce düşünmede doğruyu bulma amaçlı ise; sonraki paylaşımlar inanıyorum ki hiçbir zaman sıkıntı doğurmuyor. Evet, paylaşımlar basit.

Oysa yok olacıklara anlam yüklüyoruz. Ten mi? Elbet de yok olacak olan!

Sevgidir sonsuz olan.

Ve sanıyorum biz düşünen canlılara da yakışan bu ve başlangıçta tabiri caizse raconu çiğnemediysek, basit olan paylaşımlarda layıkıyla emrimize amade değil mi?

Neyse, kalbimizi karartmayalım... ee duygusallık başa bela! Ancak artı eksiye kaynaklık yapıyorsa objektif sübjektivizm başka...

Tüm objektif sübjektifliğimle sevgiler... Dünyanın kimseye kalmayacağından ve sevginin sahibinden ötürü...

ooooo

Bu arada, geniş yelpazede hayatı gözlemleyen/düşünen ve dile getiriş yönteminin rahatlığıyla, okudukça “doğru” dediğimiz konulara yer veren ancak belki bütünleşemediğimiz noktaları da olan bilge Montaigne’e teşekkürler.

Yazdığım satırlar elbette Montaigne’i /Montaigne’in hayata bakışını anlamaya yeterli değil. Kitabı sanırım ağır ağır/ altını çizerek okumak gerek.

O zaman “kitaplar yakın arkadaşlarımdandır” diyenlerdenseniz, sanırım Montaigne’e (merhaba da geciktiyse/ özlediyseniz) koca bir merhaba zamanı...

ooooo

Mösyö Montaigne’i kısaca tanımaya çalıştıktan sonra (belki daha iyi tanımak için) hayatını yansıttığı kitabın bazı detaylarına geçelim. Önce kitabın serbest düşüncenin ışığındaki ana odağının “kendini tanımak” olduğunu söyleyelim. Sokrates ne diyordu: “Kendini bil!”

ooooo

Hindistan’ın büyük mutasavvıfı Muînüddîn-i Çeştî“yedi günde bir, beş miskal kuru ekmeği suya batırır ve öyle yerdi.”Bildiğim kadarıyla az yiyince daha az serbest radikal oluşacağından immünite daha etkili olur. Örneğin çok sevdiğiniz herhangi bir şeyden vazgeçmeyi deneyin, bir süre yemeyin/kullanmayın-uzak durun böylece iradenizi test edin. Olur mu?

Sanırım bir filmde duymuştum, not almışım: “kendini tanımak denen o dağa tırmanmaya başla!”

“Sen test ettin mi?” dersiniz. İradenizi kontrol etme dürtüsü enteresan. Evet, benim de hayatımda bağıllık derecesini aştığım durumları gördüğümde ya da uyarılara kulak verdiğimde, bağıllıktan uzak duruşum bir süreliğine ya da tamamen oldu. Belki gelenekselleşmiş yeme kültürüne dair belki çok sevdiğin bir durumun olmayışını tatmak babında yani hiçbir durumun/materyalin kölesi olmama arzusu.

Yemek deyince, aklıma İngilizlerin kullandığı bir deyim geldi: You are what you eat (Siz ne yerseniz osunuz). Aslında detayıyla düşünmek gerekiyor. Şimdilik bunu erteleyelim.

ooooo

Peki, güçlü dediğimiz unsurdan/hayatımızdaki adanmışlıklardan uzak halimiz sadece yemek değil elbette birçok unsur için geçerli. Güçlü duygular. Mesela, Montaigne -romantik aşkın- kendiliğe aykırı olduğunu düşünenlerden biri/özgürlüğünü elinde tutmak ve bu özgürlüğün içerisinde köleleşmeye gidecek olan her bir yapılanmaya, kuşkuyla bakmakta (en azından bana öyle hissettirdi).

Birde kendini tanımak kavramının, bu yüzyılda savrulan zamanın monotonluğuyla daha çok yabancılaşmaya yaklaştığını söyleyebiliriz.

Denemelere dönersek;

Montaigne, “her insanda, insanlığın bütün halleri vardır.” der. Öyle ya her düşünüş aslında içimizdeki ben-lerin yolculukta gölgesi. Hangi yolculuğa çıkacağımızı belirleyen de “ben” değil mi? { Yunus Emre’yi hatırlayalım “Bir ben vardır bende benden içeri”}

ooooo

Öyleyse, çıkılan yolculukta hangi kavramın yansıması var?

Yazık ki eğitim sistemimiz, öğrencinin dili dışarıda not almasıyla örtüşen bir düzen. Oysaki istenen/beklenen bu olmamalı. İnsanın ufkunu açan, düşünmeyi-sorgulamayı öğreten bireyler yetiştirilmeli. Hangi öğrenci, sistemin kölesi olmayı ister ki? Tercih edilen, anlamlı-renkli-relax öğrenme/öğretme sistemi değil midir?

ooooo

Yaşam değerli, “her an” işleyişte ve bu düzenin gerçek anlamda işlevini koruması, onların da çoğalmasına sebep. Keşke-siz bir yaşam mümkün değil mi? Neden hep imkanı geri sayfalarda arıyoruz.

Bizler yaşamıyor muyuz? İstedığımızı yapabilecek anları çoğaltamaz mıyız?

Bakalım Montaigne “yaşamak ve çalışmak” denemesinde ne demiş: “...bugün hiçbir şey yapmadım ne demek? Yaşadınız ya! Bu sizin yalnız başlıca işiniz değil, en parlak, en onurlu işinizdir.” “-Bana büyük işler çevirmek olanağını verselerdi, neler yapmaya gücüm olduğunu gösterirdim. Deriz. Önce siz kendi hayatınızı düşünmeyi, çevirmeyi bildiniz mi? Bildinizse bütün işlerin en büyüğünü görmek için büyük fırsatlara ihtiyaç yoktur; hangi mevkide olursa olsun, perde arkasında da, perde önünde de insan kendini gösterir. Bizim işimiz kitap doldurmak değil, ahlakımızı yapmaktır; savaşmak ülke kazanmak değil, yaşayışımıza dirlik düzenlik getirmektir; En büyük en onurlu eserimiz doğru dürüst yaşamaktır...”(s.44)

Son cümleyle dikkat!Bu çağda bunu tam anlamıyla yaşayan var mı acaba?

Onurlu maskesini takıp, sağa-sola saldırgan bir tavırla yaklaşmak sanki standart bir meslek oldu. Kiminle konuşsan hep doğruluktan bahsediyor ama kimse doğru merkezli düşünemiyor. Nasıl bir çerçeveye hapsolmuşsak, dinlemekten/anlamaktan yorulmuşları oynuyoruz. Frekanslarımızı değiştirmekten aciziz. Sanki ucuz bir kahramanlığın içinde, kendimizi kandıran çocuklar gibiyiz. Oysa gerçek devrim “özümüzde” olmalı. Çünkü “bu dünyada bırakabileceğin en büyük miras dürüstlüktür.”(Xsentius)

ooooo

Peki, bu durumda birey –kendiyile- sürprizsiz bir parametre ekseninde mi? Yoksa değişken bir grafiği mi temsil ediyor?

Aslında ne kendimiz gibi davranıyoruz ne de karşı tarafa göstermiş olduğumuz tip gibi (gelgitler yaşıyoruz/bukalemun muyuz neyiz anlayamadım).

Montaigne, bu noktada kişinin olduğu gibi görünmesi gerekliliğini vurguluyor. Hayal kurmamıza neden oluyor-böyle bir toplum/dünya.

Ne güzel söylemiş Aristo “ hiçbir iyilik sahtelikle bir arada gitmez; doğru hiçbir zaman yanlışla yer vermez.” (s.33)

Bu bağlamda düşününce, eleştirel kültürün gelenekselliğiyle davranırsam; bulunduğum toplumun kabul ettiği inanç (dini) ile uygulama arasında gördüğüm uç noktadaki farklılıklar hep beni şaşırtmıştır. “Nasıl olur” dedim “nasıl inandığı değerler olduğunu söyleyen kişiler ona göre davranmaz”, “en azından ahlaki duruşunun olması gerekmez mi” ki benim için ilk planda önemli olan kişinin karşısındakine zarar vermemesi durumudur.

Sonuçta klişeler asılıydı belleğimde- her farklılık zenginliktir- ancak farklılıkların da sinerjisi saygı-hoşgörü noktası olmalı. Bu arada bumerang misali her sözün/her düşüncenin yayılımının olacağı mantığına inanırken bu durumu ötelemeye çalıştım (mevcut duruma alışkanlık).

ooooo

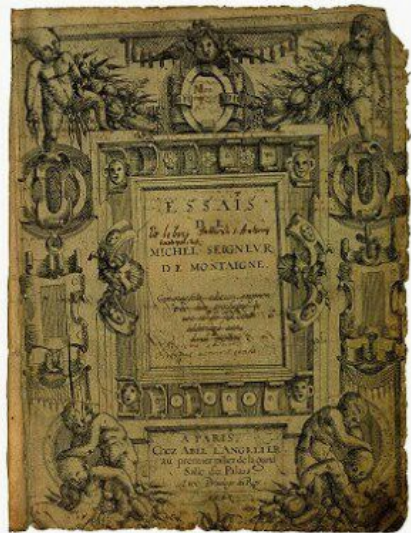
Elbette yine kapı, bakış açısıyla ilintili bir duruma çıkıyor. Kişilerin neyi/neye göre yaptıklarını yine kendi içselliğiyle bilmek oldukça zor, eleştirel gücümüzün her durumda olduğu gibi bu durumda da işleyişini koruduğu aşikâr.

ooooo

Peki, maskeler dedik, doğrunun yanında yanlışın esamesinin okunmayacağını belirttik. Bu durumda, “kendi” olmak kolay mı?

Metropole uzanan göç dalgası, binaların hakimiyetiyle doğadan-insandan uzak ve anılarını tazelemeyenlerin/önce ve sonrayı birleştiremeyenlerin, gittikçe kendine yabancılaştığı bir duruma sebep. Kavramlar kargaşası belki de bu noktada başlıyor.

Bize öğretilen/dayatılan birçok kavram, aslında dönemseller mimarların eserleri değil mi? Misal güzel konuşma/yazma sınırının da belirlendiği bir dünyanın bireyleriyiz. Neredeyse her şey sınırlarla çevrili. Ya öylesin ya böyle! Sanki ötesi yok. Bakın Montaigne, kendi olduğunu ve böyle bir görsellikten kopuk olmanın rahatlığını nasıl anlatıyor: “Yazarken rastgele gittiğim için bol bol hatalara düşerim. Bunları pekala düzeltebilirdim. Ama o zaman, benim adetim, malım olmuş kusurları düzeltmekle kendi kendimi yanlış tanıtmış olurum... Dikkatsizlikten gelen hatalarımı düzeltsem bile, bende adet haline gelmiş olanları düzeltemem. Ben hep böyle konuşmuyorum mu?...Herkes kitabımda beni, bende kitabımı görsün.”(s.36)

ÖLÜM ÜZERİNE MİCHEL DE MONTAIGNE

Madem ki ölümün önüne geçilemez, ne zaman gelirse gelsin. Sokrates'e; "Otuz zalimler seni ölüme mahkum ettiler," denildiği zaman: "Tabiat da onları!" demiş.

Bütün dertlerin bittiği yere gideceğiz diye dertlenmek ne budalalık!

Nasıl doğuşumuz bizim için her şeyin doğuşu olduysa, ölümümüz de her şeyin ölümü olacaktır. Öyle ise, yüz sene daha yaşamayacağız diye ağlamak, yüz sene evvel yaşamadığımıza ağlamak kadar deliliktir. Ölüm başka bir hayatın kaynağıdır. Bu hayata gelirken de ağladık, eziyet çektik, bu hayata da eski şeklimizden soyunarak girdik. Başımıza bir defa gelen şey, büyük bir dert sayılmaz. Bir anda olup biten bir şey için bu kadar zaman korku çekmek akıl karı mıdır? Ölüm, uzun ömürle kısa ömür arasındaki farkı kaldırır, çünkü yaşamayanlar için zamanın uzunluğu kısıtı yoktur. Aristo, Hypanis ırmağının suları üstünde bir tek gün yaşayan küçük hayvanlar bulunduğunu söyler. Bu hayvanlardan, sabahın saat sekizinde ölen genç, akşamın saat beşinde ölen ihtiyar sayılır. Bu kadirlik bir ömrün bahtlısını, bahtsızını hesaplamak hangimizi gülünç etmez? Ama edebiyetin yanında, dağların, şehirlerin, yıldızların, ağaçların, hatta bazı hayvanların ömrü yanında bizim hayatımızın uzunluğu, kısıtı da o kadar gülünçtür.

Tabiat bunu böyle istiyor. Bize diyor ki: "Bu dünyaya nasıl geldiyse, öylece çıkıp gidin. Ölümünden hayata geçerken duymadığımız kaygıyı ve korkuyu, hayattan ölüme geçerken de duymayın. Ölümünüz varlık düzeninin, dünya hayatının, şartlarının biridir. (İnsanlar birbirini yaşatarak yaşarlar ve hayat meşalesini, koşucular gibi, birbirlerine devrederler – Lucretius).

Yaşadığınız her an, hayattan eksilmiş, harcanmış bir andır. Ömrünüzün her günlük işi, ölüm binasını kurmaktır. Hayatın içinde iken ölümün de içindedir, çünkü hayattan çıkınca ölümden de çıkmış oluyorsunuz. Yahut şöyle diyelim isterseniz; hayattan sonra ölümdesiniz, ama hayatta iken ölmektesiniz. Ölümün, ölmekte olana ettiği ise, ölmüş olana ettiğinden daha acı, daha derin, daha can yakıcıdır.

Hayattan edeceğiniz kârı ettiyseniz, doya doya yaşadıysanız, güle güle gidin.

"Niçin hayat sofrasından, karnı doymuş bir davetli gibi kalkıp gidemiyorsun? Niçin günlerine, yine sefalet içinde yaşanacak, yine boşuna geçip gidecek daha başka günler katmak istiyorsun? Lucretius."

Hayat kendiliğinden ne iyi ne fenadır, ona iyiliği ve fenalığı katan sizsiniz.

Bir gün yaşadıysanız her şeyi görmüş sayılırsınız. Bir gün bütün günlerin eşidir. Başka bir gündüz, başka bir gece yoktur. Atalarınızın gördüğü, torunlarınızın göreceği hep bu güneş, bu ay, bu yıldızlar, bu düzendir.

SAİT FAİK
ABASİYANIK

1906 - 1954